

Gruppptheraplay som metod. En resurs för de professionella?

Linda Kronberg

Patrik Josefsson

Examensarbete
Det sociala området
2012

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Det sociala området
Identifikationsnummer:	3710 & 3709
Författare:	Linda Kronberg & Patrik Josefsson
Arbetets namn:	Gruppteraplay som metod. En resurs för de professionella?
Handledare (Arcada):	Arla Cederberg
Uppdragsgivare:	Folkhälsan
<p>Sammandrag:</p> <p>Detta examensarbete söker svar på om gruppteraplay har varit till stöd i arbetet för de professionella att stöda barns delaktighet. För att uppnå syftet, utarbetas fem forskningsfrågor; 1. Vad var det som motiverade respondenterna att gå utbildningen i gruppteraplay? 2. På vilket sätt har respondenterna kunnat använda kunskapen de fick i utbildningen? 3. På vilket sätt har utbildningen i gruppteraplay påverkat den professionella yrkesrollen? 4. På vilket sätt är gruppteraplay en lämplig metod för att stöda delaktighet? 5. På vilket sätt påverkar gruppteraplay gruppsamhörigheten? Dessa forskningsfrågor har undersökts med hjälp av kvalitativa och kvantitativa metoder. Som datainsamlingsmetod användes en elektronisk enkät. Materialet bearbetades med hjälp av innehållsanalys, en del svar är även statistiskt belysta. I den teoretiska referensramen behandlas <i>ur det socialpedagogiska perspektivet lek som lärande aktivitet, delaktighet och social inklusion</i>. Resultatet visar att de professionella upplever att gruppteraplay har varit till stöd för att stärka barns upplevelse av delaktighet. Lekens positiva inverkan på och betydelse poängterades starkt. Det framkom även i resultatet att blyga barn hade lättare att gå med i leken och att metoden hade minskat på stress hos barn. Resultatet visar att gruppteraplay har varit till stöd för både enskilda barn och för hela grupper.</p>	
Nyckelord:	Gruppteraplay, delaktighet, lek som lärande aktivitet, social inklusion
Sidantal:	60
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Social services
Identification number:	3710 & 3709
Author:	Linda Kronberg & Patrik Josefsson
Title:	Grouptheraplay as a method. A resource for the professionals?
Supervisor (Arcada):	Arla Cederberg
Commissioned by:	Folkhälsan
Abstract:	
<p>This thesis aims to find answers about how the grouptheraplay method has helped the professionals with their work on supporting children's participation. The core questions we used are: 1.What was it that motivated respondents to attend the program in grouptheraplay? 2. How have respondents used the knowledge they received in training? 3. How has training in grouptheraplay affected the professional role? 4. In what way is grouptheraplay a suitable method to support participation? 5. In what way does grouptheraplay support group cohesion? These research questions are answered with both qualitative and quantitative methods. An electronic questionnaire was used as data collection method and the material was processed using content analysis, some of the results are illuminated with statistics. The theoretical part of this thesis deals from the <i>socialpedagogical perspective</i> with <i>play as a learning activity</i>, <i>participation</i> and <i>social inclusion</i>. The result shows that the professionals do experience grouptheraplay as an appropriate method for improving children's experience of participation. The positive influence and the meaning of play was emphasized. It even showed that it was easier for the shyest children to participate in playing and that stress among children was lower. The results show that grouptheraplay has supported both individual children and groups.</p>	
Keywords:	Grouptheraplay, participation, play as a learning activity, social inclusion
Number of pages:	60
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Sosionomi AMK
Tunnistenumero:	3710 & 3709
Tekijä:	Linda Kronberg & Patrik Josefsson
Työn nimi:	Ryhmätheraplay metodina. Resurssi ammattilaisille?
Työn ohjaaja (Arcada):	Arla Cederberg
Toimeksiantaja:	Folkhälsan
<p> Tiivistelmä: Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää millä tavalla ammattilaiset ovat hyötäneet ryhmätheraplay metodista tukiessaan lasten osallisuutta. Työn keskeiset tutkimuskysymykset ovat, 1. Mikä on syy siihen, että vastaajat olivat käyneet ryhmätheraplay koulutuksen? 2. Millä tavalla vastaajat ovat voineet käyttää uutta oppimaansa tietoa? 3. Millä tavalla koulutus on vaikuttanut omaan ammattitaitoon? 4. Millä tavalla ryhmätheraplay on sopiva metodi lasten osallisuuden tukemisessa? 5. Millä tavalla ryhmätheraplay tukee sekä lasta että ryhmää ryhmäytymisessä? Tutkimuskysymyksiin vastattiin kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimusmenetelmien avulla. Aineisto kerättiin sähköisellä kyselylomakkeella ja analysoitiin sisältöanalyysin avulla. Tämän työn teoreettisessa osassa käsitellään sosiaalipedagogisesta näkökulmasta leikkiä opettavana toimintana, osallisuutta sekä sosiaalista inklusiota. Empiiriosassa tutkimuksessa käytimme jossa käytimme pääosin kvalitatiivista, mutta myös kvantitatiivista menetelmää. Kvalitatiivinen menetelmä antoi meille avoimia vastauksia joilla saimme vastauksiin syvyyttä. Kvantitatiivinen menetelmä antoi taas tilastoja 33 vastaukselle. Tulokset osoittavat, että ammattilaiset kokevat ryhmätheraplay menetelmän antaneen tukea lasten osallisuuden tukemisessa. Tuloksissa kävi jopa ilmi, että ujoimmat lapset pääsivät helpommin leikkiin mukaan ja että lasten stressi väheni. Tulokset osoittavat että ryhmätheraplay on ollut tukena sekä yksittäisille lapsille että koko ryhmälle. </p>	
Avainsanat:	Ryhmätheraplay, osallisuus, leikki opettavana toimintana, sosiaalinen inklusio
Sivumäärä:	60
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	7
1.1	Gruppptheraplay	8
1.2	Grupparbete som förebyggande socialpedagogiskt arbete	9
1.3	Syfte, frågeställningar, avgränsningar samt centrala begrepp	11
1.4	Centrala begrepp	11
2	TIDIGARE FORSKNING OCH LITTERATURSÖKNING	12
2.1	Presentation av tidigare forskning och litteratur	12
3	TEORETISK REFERENSRAM	15
3.1	Det socialpedagogiska perspektivet	15
3.2	Lek som lärande aktivitet	18
3.3	Delaktighet	19
3.4	Social inklusion	21
4	METOD	22
4.1	Metodval och genomförande av undersökning	23
4.2	Bearbetning och analys	24
4.3	Etiska överväganden	24
5	RESULTATREDOVISNING	25
5.1	Motivationen till deltagande i utbildningen	26
5.2	Utbildningsdelar	28
5.3	Egen åsikt om utbildning samt vidare rekommendation	30
5.4	Egna erfarenheter av gruppptheraplay efter utbildningen	30
5.5	Påverkade utbildningen yrkesrollen?	32
5.6	Gruppptheraplay - en metod som stöder de professionella i sitt arbete?	33
5.7	Upplever de professionella någon förändring i barngruppen?	35
5.8	Gruppptheraplay - en lämplig metod för de professionella att stöda delaktighet hos barn?	36
5.9	Förslag till förändringar i utbildningen	37
6	ANALYS	38
6.1	Motivationen till deltagande i utbildningen	38
6.2	Utbildningsdelar	39
6.3	Egen åsikt om utbildning samt vidare rekommendation	39
6.4	Egna erfarenheter av gruppptheraplay efter utbildningen	40
6.5	Påverkade utbildningen yrkesrollen?	40

6.6	Gruppteraplay - en metod som stöder de professionella i sitt arbete?	42
6.7	Upplever de professionella någon förändring i barngruppen	43
6.8	Gruppteraplay - en lämplig metod för att stöda delaktighet	44
7	Avslutande diskussion.....	46
	Källor	50
	BILAGA 1 ANSÖKAN OM FORSKNINGSLOV.....	55
	BILAGA 2 FÖLJEBREV.....	57
	BILAGA 3 ENKÄT	59

1 INLEDNING

Gruppptheraplay är en lekfull samspelsmetod och ett förhållningssätt som kan tillämpas i olika typer av grupper med människor. Syftet med gruppptheraplay är bland annat att stöda barnets självförtroende samt upplevelse av delaktighet. Dessa mål uppnås med hjälp av att använda *samarbetsbetonade lekar och av vårdande moment*. Det finns barn som inte har samma möjligheter att uttrycka sig själva och kan därför vara i risken för att bli utanför och inte få sina röster hörda. Med hjälp av lek och samspel med andra i en vuxenledd grupp har även dessa barn en möjlighet till delaktighet.

Folkhälsans förbund har årligen sedan 2009 köpt svenskspråkig gruppptheraplay-utbildning av Theraplayföreningen i Finland. I oktober 2011 var det ca 275 personer som hade gått gruppptheraplay-utbildningen i Folkhälsans regi. Folkhälsan har 2009 och 2010 gjort två mindre opublicerade internt ordnade kartläggningar med syfte att ta reda på om gruppptheraplay utbildningen fyllde någon funktion i arbetet med barn. Ur kartläggningarna framkom att många professionella ansåg att gruppptheraplay hade positiv effekt på barns välmående i barngruppen. Folkhälsan ville nu få en större utvärdering för att utreda utbildningens inverkan på de professionellas förhållningssätt till barnen och förhållningssättets inverkan på samhörigheten i barngruppen.

Vårt examensarbete är beställt av Folkhälsan och syftet har bland annat varit att reda ut om gruppptheraplay utbildningen har varit till stöd för professionella i arbetet med barn. Vi kommer som blivande socionomer att få arbeta med barn i olika livssituationer och är medvetna om att det förekommer utanförskap bland barnen inom daghemmets verksamhet. Förebyggande och stödande arbete kan ha en mycket stor effekt på barnets utveckling och framtid. Som socionomer vill vi stöda varje barn i gruppen och ge dem möjlighet till upplevelsen av delaktighet. Vi var därför båda intresserade över ett konkret verktyg till att stöda gruppsamhörigheten och då vi fick höra om gruppptheraplay blev vi mycket intresserade över dess positiva effekter. För att få ett mera djup i förståelsen av metoden deltog vi personligen i gruppptheraplay utbildningen.

Denna studie kommer att vara till nytta för oss i vårt arbete med barn. Om resultaten i vår studie visar att metoden gruppptheraplay stöder delaktighet hos barn, hoppas vi att det leder till en ökad medvetenhet om ett alternativt verktyg. Vi hoppas även att andra socionomstuderande skulle bli intresserade över metoden. Då vi kommer till arbetslivet

är det vårt ansvar som yrkesmänniskor att hålla vår kunskap uppdaterad och vi anser att det är mycket viktigt att kunna olika strategier för att förebygga utanförskap.

1.1 Grupptheraplay

Grupptheraplay är en lekfull och färdigt planerad vuxenledd samspelssituation, där man med hjälp av samspelekar förstärker gruppsamhörigheten. Barnpsykiater samt ordförande i styrelsen för Finlands Theraplay förbund *Lotta Lassenius-Panula*, säger att barnets sunda självkänsla kan utvecklas med hjälp av metoden. Grupptheraplay ger nya upplevelser av samvaro, vilket i vissa fall kan vara en reparerande känsla för ett barn. Man strävar till att varje barn ska känna sig delaktig i situationen. (Lassenius-Panula, 2012)

Syftet med grupptheraplay är att varje barn i gruppen ska ha möjlighet till en fungerande växelverkan, både mellan sig själv och pedagogen, samt med hela gruppen. Man träffas regelbundet ca 12 gånger i Grupptheraplay-sessionerna. Då man använder grupptheraplay till exempel på daghem, träffas man oftast en gång i veckan, vilket gör att barnen i gruppen får träna sina sociala färdigheter i en trygg miljö. Lekarna varierar beroende på målgruppen, men det finns alltid ett klart mönster i sessionerna. (www.theraplay.fi hämtad 24.9.2012) Lassenius-Panula (2012) tar upp att även om det är pedagogen som leder grupptheraplay, finns det fyra regler som deltagarna bör veta. 1. *Inga pipin*, vilket går ut på att man får varken såra, skada eller råta någon annan i gruppen. 2. *Vi håller ihop*, vilket går ut på att man satsar på gruppsamhörigheten, ingen lämnas ensam. 3. *Vi har roligt*, med vilket man poängterar att det viktigaste är att alla trivs i gruppen. 4. *Det är den vuxna som leder gruppen*, detta behöver man inte uttrycka med ord, utan pedagogen visar hur lekarna går till och barnen behöver inte fundera på vad som sker näst. Vidare påpekar hon att den fjärde regeln är outtalad. Det är centralt i grupptheraplay att man inte *lär* barnen social samvaro, utan man *gör* social samvaro. Detta sker via samspelekar och de andra aktiviteterna på ett icke verbalt sätt (www.theraplay.org hämtad 24.9.2012).

Då man med hjälp av metoden stöder det enskilda barnet i att hitta sin plats, förstärks samtidigt hela gruppens dynamik. Metoden används därför på daghem, men man har även använt grupptheraplay i grundskolor som förebyggande arbete gällande mobbning.

Gruppptheraplay används också inom barnskyddet och på vissa barnpsykiatriska enheter. Den har även spridits inom äldreomsorgen med positiv respons. (www.theraplay.fi hämtad 24.9.2012)

Aktiviteterna man använder i gruppptheraplay utgår ifrån fem dimensioner. Dessa är *engagemang, struktur, omvårdnad, utmaning och lekfullhet*. *Engagemang* i gruppptheraplay betyder att den vuxna lägger tyngd på barnens känslolägen. Lassenius-Panula (2012) säger att då man alltid är så nära barnet under sessionerna, måste man som vuxen komma ihåg att vara lyhörd. Vidare förklarar hon att man verkligen ska upptäcka barnet och fokusera sig på det unika i varje gruppmedlem. (Lassenius-Panula, 2012)

Strukturen i gruppptheraplay ser man då det alltid är pedagogen som leder aktiviteterna i sessionen. De trygga ramarna i grupptillfällena, med både en början och ett slut, ger en klar helhet. Lassenius-Panula (2012) betonar att orsaken till att den vuxna alltid leder sessionen, är att det ger barnet en möjlighet att utan stress få njuta av hela stunden, och inte behöva kontrollera situationen. Pedagogen upptäcker det unika barnet med *omvårdnad*, där pedagogen noterar varje viktiga signal barnet ger. Här är det meningen att barnet ska få njuta av en fullständig känsla av att ha blivit både sedd och hörd. *Utmaningen* i gruppptheraplay är att man utmanar barnet till att pröva på olika saker, samt att våga upptäcka världen. Lassenius-Panula betonar att utmaningarna alltid är små och att de varierar från barn till barn enligt utvecklingsnivå. Den femte dimensionen, alltså *lekfullheten*, står för att man alltid ska ha roligt i gruppen. (Lassenius-Panula, 2012)

1.2 Grupparbete som förebyggande socialpedagogiskt arbete

I gruppptheraplay arbetar man i små grupper. Som socionomer arbetar vi ur ett socialpedagogiskt perspektiv och vi ville därför ta reda på hur man kan förknippa socialpedagogen med grupparbete.

Enligt Stensaasen & Sletta (2008) blir vi påverkade av de grupper vi tillhör och har tillhört. Vår roll och vårt beteende i grupper kan vara mycket annorlunda, eftersom vi granskar de andra individerna och har en aning om vad de förväntar sig av de andra deltagarna i gruppen. I en social grupp ska det finnas två eller flera individer. Deltagarna i gruppen behöver vara engagerade så att de påverkar varandra via det sociala samspelet. Detta orsakar ett ömsesidigt beroende mellan deltagarna där man både bidrar och får

något från gruppen. (Stensaasen & Sletta 2008:26) Även Kauppila (2006) tar upp att i en grupp behövs det två eller flera individer, som är i ett personligt samspel med varandra. (Kauppila 2006: 85-86)

Andresen (2002) skriver att *Socialpedagogiken* syns i grupparbete bland annat då man har färdiga mål inför de pedagogiska processerna. Grupparbetet ur ett socialpedagogiskt perspektiv kännetecknas av att lösa olika sorts sociala problem, som till exempel utanförskap, med hjälp av att integrera utstötta och marginaliserade individer tillbaka till gemenskapen. (Andresen 2002: 203 & 207)

Vidare skriver Andresen (2002) att i det socialpedagogiska arbetet med grupper står varje individs identitetskänsla i centrum, vilket leder till ökad trygghetskänsla och grupp-samhörighet. Det är viktigt att pedagogen skapar ett starkt band till varje barn i gruppen, eftersom känslan av tillhörighet förstärks. Andresen (2002) betonar att pedagogen behöver vara medveten om de enskilda gruppmedlemmarnas personlighetsdrag och utvecklingsnivå då verksamheten för gruppen planeras. Detta bör göras eftersom varje barn har sina svaga och starka sidor. Vidare påpekar Andresen (2002) att det är de starka sidorna hos barnet som pedagogen ska dra nytta av, eftersom detta stärker barnets självkänsla, vilket i sin tur leder till en känsla av delaktighet. (Andresen 2002: 207-208 & 210)

Andresen (2002) skriver att pedagogen förstärker trygghetskänslan genom att sätta upp enkla regler och mål, eftersom det utgör ramarna för gruppen. Vidare betonar han att det bör finnas möjligheter till kompromisser. För att ge varje barn en känsla om att ha blivit sedd och hörd, är det viktigt för pedagogen att med både ögonkontakt och kroppsspråk märka varje enskilda barn i gruppen. (Andresen 2002: 209)

Andresen (2002) skriver att det är då gruppen har hittat sin harmoni och identitet, som det äntligen skapas ordentliga förutsättningar för pedagogen att arbeta aktivt med de barn som har svårigheter att hitta sin plats och roll i gruppen. För att inkluderingen ska ske är det nödvändigt att man godkänner och förstår barnets livssituation och historia. Andresen menar att den styrande kraften i det socialpedagogiska arbetet med grupper är att då vi lyckas förstärka de enskilda barnens självförtroende, så förstärks hela gruppen. (Andresen 2002: 214)

1.3 Syfte, frågeställningar, avgränsningar samt centrala begrepp

Syftet med vårt examensarbete är att få svar på om gruppteraplay har varit till stöd i arbetet hos de professionella för att stöda barns delaktighet på daghem. Vi avgränsar arbetet till de som arbetar med barn, eftersom det är deras syn vi är intresserade över. Dessutom kontaktar vi endast respondenter som har fått svenskspråkig utbildning i gruppteraplay via Folkhälsan. Denna avgränsning lämnar utanför de som kunnat få utbildningen rakt från Theraplay-föreningen eller möjligen via någon annan.

Vi kommer att söka svar på följande frågeställningar:

- *Vad var det som motiverade respondenterna att gå utbildningen i gruppteraplay?*
- *På vilket sätt har respondenterna kunnat använda kunskapen de fick i utbildningen?*
- *På vilket sätt har utbildningen i gruppteraplay påverkat den professionella yrkesrollen?*
- *På vilket sätt är gruppteraplay en lämplig metod för att stöda delaktighet?*
- *På vilket sätt påverkar gruppteraplay gruppsamhörigheten?*

1.4 Centrala begrepp

Med vårt examensarbete vill vi ta reda på hur man som professionell kan stöda delaktighet hos barn med hjälp av metoden gruppteraplay. Gruppteraplay ger barn en möjlighet att få känna tillhörighet till en grupp. Vi anser att *social inklusion* är ett centralt begrepp, eftersom man oberoende av sin sociala bakgrund och behov har rätt till att få vara med i samhällsgemenskapen. Man kan tillhöra en grupp, men ändå inte uppleva sig delaktig. Man vill med metoden gruppteraplay förstärka barns upplevelse av *delaktighet* och det är därför vi valde även detta som ett centralt begrepp. I gruppteraplay använder man leken som en förenande kraft och det är därför vi även valde *lek som lärande aktivitet* som ett centralt begrepp.

2 TIDIGARE FORSKNING OCH LITTERATURSÖKNING

Då vi gjorde vår litteratursökning använde vi sökorden gruppteraplay, theraplay, delaktighet, inklusion, gruppsamhörighet och barn, inclusion, group, child*, participation och togetherness, lek, play och play and learning. Vi sökte i följande databaser: Academic search elite, ARTO och Google Scholar. I detta kapitel kommer vi kort att presentera de åtta artiklar, vilka vi tyckte var relevanta för vårt arbete.

2.1 Presentation av tidigare forskning och litteratur

Eva Melin (2009) presenterar i hennes rapport *Barns Delaktighet i Förskolan - Definition, Observation och Analys av Delaktighet som Social Process* en modell hur man kan uppmärksamma barns delaktighet. Melin (2009) bygger sina antaganden utifrån *Ulf Jansons* (2004) forskning "*Delaktighet som social process*", där hon med hjälp av att kombinera teorier och praktik utvecklade en manual. Manualen möjliggör att personalen systematiskt kan observera barns delaktighet i tre olika kategorier: *omsorgskultur*, *undervisningskultur* och *kamratkultur*. Melin (2009) gör problematiken kring barns delaktighet synlig och hon menar att manualen kan vara vägledande för professionella i arbetet med barn. Melin (2009) påpekar att manualen kan även användas då man vill forska kring barns delaktighet. (Melin 2009: 3, 5 & 42) Ett av våra centrala begrepp är delaktighet och vi anser att denna rapport är relevant för vårt arbete, eftersom vi söker en djupare förståelse för begreppet.

Vi hittade en intressant artikel, *Child participation in the early year - Challenges for participation* skriven av *Maryanne Theobald*, *Susan Danby* och *Jo Ailwood* (2011). Syftet med artikeln är att skapa en förståelse för barns delaktighet i Australien. De kommer i artikeln fram till att fokuset på barns delaktighet har ökat, men att det ändå saknas djupare forskning inom området. De påpekar att istället för att föra barns talan ska man ta i beaktande deras *egna* åsikter gällande delaktighet. (Theobald, Danby & Ailwood 2011: 19-20, 24) Vi anser att denna artikel är relevant för vårt arbete, eftersom syftet med gruppteraplay är att skapa en upplevelse av delaktighet.

Ingrid Pramling Samuelsson & Sonja Sheridan (2003) diskuterar i sin pedagogiska forskning, *Delaktighet som värdering och pedagogik*, barnens rätt och möjligheter till delaktighet. De utgår ifrån tidigare forskning om begreppet delaktighet och diskuterar det nu ur ett barnperspektiv. Även i denna forskning påpekas att man ska se och förstå det enskilda barnet och Pramling Samuelsson & Sheridan poängterar att barns delaktighet och barnperspektiv är totalt beroende av varandra. De skriver att det är hela förhållningssättet och att man både bör se och höra barnen utifrån *deras* syn på världen runt omkring dem, som kan påverka barnens upplevelse av delaktighet. (Pramling Samuelsson & Sheridan 2003: 70, 73 & 81) Vi anser att denna forskning är mycket relevant för vårt arbete, eftersom vi vill få en djupare förståelse för begreppet, men också för att vi vill förstå hur vuxnas förhållningssätt kan påverka barnens möjlighet till delaktighet.

Hilkka Luttinen (2006) ”*Miten vuorovaikutusleikki tukee lapsen sosiaalisia taitoja vuoropäiväkodissa?*” studerade effekten av gruppteraplay i en grupp med fyra barn på ett daghem, som är öppet dygnet runt. Syftet med arbetet var att ta reda på om gruppteraplay är en lämplig metod för att stöda barn i deras sociala färdigheter samt som förebyggande arbete. Luttinen (2006) kartlagde varje barns sociala färdigheter, vilket upprepades av personalen på daghemmet i mitten av studien. För att få se effekterna av metoden gjordes kartläggningen på nytt då gruppteraplay sessionerna avslutades. Hela processen dokumenterades för att på bästa sätt kunna utvärdera eventuella positiva effekter av metoden. Resultaten i forskningen visar att varje deltagare hade nytta av gruppteraplay och deras sociala färdigheter utvecklades positivt. Även växelverkan mellan barn och den vuxna förstärktes. Vi anser att denna forskning har en klar koppling till vårt examensarbete, eftersom syftet med Luttinens studie var att ta reda på hur gruppteraplay stöder barns sociala färdigheter. Vi vill se om vår undersökning får liknande resultat. (Luttinen 2006: 2, 42, 62-69)

Anja Salmi (2010) har gjort en forskning, *Vuorovaikutusleikkiä ja ryhmätheraplayta päivähoidossa*, på daghem inom Nådendal, Paimio och Åbo. Syftet med forskningen var att kartlägga användningen av gruppteraplay och att ta reda på hur metoden tillämpades på daghemmen. De ville även sprida kunskap om metoden. (Salmi 2010: 2, 28) Salmi gjorde temaintervjuer till 18 respondenter och för att få ett djup i svaren använde hon ett frågeformulär. Resultaten analyserades med innehållsanalys. Resultaten visar att

metoden har varit till nytta i arbetet med barnen eftersom man såg positiva förändringar i de sociala färdigheterna. Resultaten pekar även på att växelverkan mellan pedagogen och barnen förstärktes. Personalen var nöjda med metodens stödande möjligheter, men det förekom också kritiska åsikter bland annat gällande brist på resurser. (Salmi 2010: 2, 33, 51, 83) Vi anser att denna forskning var mycket relevant till vårt arbetet eftersom vi söker svar på liknande frågor.

The Playing Learning Child: Towards a pedagogy of early childhood skriven av Ingrid Pramling Samuelsson och Maj Asplund Carlsson i Sverige vid Göteborgs universitet anser vi att är relevant för vårt arbete, eftersom vi söker svar på lekens betydelse för lärande. Syftet på denna litteraturforskning var att analysera och kritiskt tolka och granska tidigare studier gällande lek och lärande samt att skapa ett nytt hållbart förhållningssätt till lek som lärande pedagogisk aktivitet. De granskade tidigare forskning och bakgrund gällande barns tidiga utbildning i form av lek och lärande. Sedan bearbetade de resultaten av flera års forskning om barns lärande i förskolan relaterat till den svenska läroplanen för tidig utbildning. I artikeln föreslog de en ny hållbar pedagogik för framtiden, som inte skiljer på lek och lärande, utan bygger på de likheter som lek och lärande har tillsammans för att främja kreativiteten och lärandet. (Pramling Samuelsson & Asplund Carlsson 2008: 623-625)

Syftet med litteraturstudien *The swedish national curriculum - Play and learning with fundamental values i focus* skriven av Anette Sandbergs & Eva Ärlemalm-Hagsérs (2011) är att diskutera och utreda tidigare forskning angående lek och lärande i relation till tre grundläggande värderingar: barns *rättighet, kön och utbildning för varaktig utveckling*. Detta gör de för att kunna hitta ett mer hållbart och utvecklande pedagogiskt synsätt och tänkande kring lek och lärande som en kombinerande kraft. De kommer fram till att lekfullt lärande i tidig barndom skapar förutsättningar för bättre framgång i skola. De ser även leken som en mycket viktig del av barnens lärande. (Sandberg & Ärlemalm-Hagsérs 2011: 44-45, 49)

Vi hittade en intressant artikel, *Play and positive group dynamics*, skriven av Pam Thompson & Samantha White (2010). Även i denna artikel beskriver man vikten av lek. Med vår undersökning vill vi få svar på om metoden gruppteraplay har varit till stöd för de professionella i deras arbete för att stöda delaktighet hos barn. lekens betydelse

för lärandet. De tar upp vikten av den vuxnas roll samt hur pedagogen kan engagera barnet på ett lekfullt sätt i lärandet. Artikeln beskriver även grupputvecklingens olika steg. (Thompson & White 2010: 54) Vi anser att denna artikel var relevant för vårt arbete, eftersom det än en gång tas upp lekens betydelse och gruppteraplay är baserat på samspelslekar.

3 TEORETISK REFERENS RAM

I detta kapitel kommer vi att ta upp den teoretiska referensramen för vårt arbete. Vi anser att socialpedagogiken är ramen i vårt teoretiska kunnande och handlande som blivande socionomer. Vi kommer att ha ett ansvar gentemot individer och grupper som befinner sig i utsatta livssituationer och anser därför att det lämpligaste sättet att studera fenomenet är ur det socialpedagogiska perspektivet. Syftet med vårt arbete är att söka svar på om gruppteraplay har varit till stöd för de professionella i arbetet för att stöd barns delaktighet. Vi kommer att definiera begreppen delaktighet och social inklusion eftersom vi anser att de är mycket centrala i vårt studie. I gruppteraplay använder man samspelslekar som en förenande kraft, vilket är orsaken till att vi även kommer att ta upp och definiera leken som en lärande aktivitet.

3.1 Det socialpedagogiska perspektivet

Inom socialpedagogiken finns det olika metoder en pedagog kan använda i arbetet för att stöd individer i svåra situationer, då de egna resurserna inte räcker till. (Madsen 2001: 19) I socialpedagogens arbete ingår det att handleda och hjälpa individer både individuellt och i grupp, för att undvika utanförskap och marginalisering. Det handlar om svåra situationer där pedagogen finns till för att stöd individen att uppnå förutbestämda mål. Dessa sociala problem kan uppstå bland annat då samhällets förväntningar inte kan förverkligas av individen eller grupper. Madsen beskriver det socialpedagogiska handlandet som samhällets uppgift att både förebygga och lösa dessa sociala och pedagogiska problem. (Madsen 2006: 9&66)

Med hjälp av socialpedagogiken vill man försäkra varje människas rätt till att få vara medlemmar i olika nätverk, som till exempel i familjen och skolan. Madsen (2001) me-

nar att det socialpedagogiska handlandet kan hjälpa de utsatta individerna genom att integrera dem tillbaka till samhällets gemenskap. (Madsen 2001: 19) Liknande skriver Väisänen (2007) att en av socialpedagogikens grundstenar är att integrera människan tillbaka till samhället. Vidare menar Väisänen att redan i barndomen börjar kontrollen över det egna livet utvecklas och om man redan då hamnar in i en ond cirkel måste man enligt det socialpedagogiska perspektivet ersätta detta med positiva faktorer. (Väisänen, 2007: 172-173)

De metoder som pedagogen använder finns till för att på bästa möjliga sätt kunna få individerna att uppnå önskade förändringar i sin livssituation. Detta sker med en förståelse för klienten. (Madsen 2006: 54) Socialpedagogens roll är att skapa förutsättningar så att individens levnadsvillkor utvecklas och återskapas, vilket är en förutsättning för individens fortsatta utveckling och lärande. Det är fråga om en social förändring mot det bättre. Socialpedagogens arbete med klienten kan ses som ett pedagogiskt möte och som en pedagogisk relation. För att en relation ska bli pedagogisk finns det två krav. Det första kravet är att mötet med klienten ska ha en mening och ett givet syfte, d.v.s. den genomtänkta processen ska ha ett färdigt mål. Det andra kravet är att pedagogen tar sitt ansvar för klienten, och på så vis finns det en ledare och en eller flera klienter i relationen. Socialpedagogen ska se sin klient som en likvärdig och jämställd individ och får inte använda sin makt fel. (Madsen 2001: 222-223) Liknande skriver Väisänen (2007) att man ser socialpedagogiken i problemlösningsprocesser, som ett sätt att förstärka motivationen till förändring. Med hjälp av rätta resurser är det möjligt för varje individ att kunna förändras och utvecklas. Klientens egen förmåga, vilja och rätt till att göra egna beslut skall respekteras. (Väisänen 2007: 177-179) Madsen påpekar att då målet slutligen uppfylls i den socialpedagogiska processen ska relationen mellan pedagogen och klienten avslutas (Madsen 2001: 223).

Madsen (2001) delar in *den socialpedagogiska verksamheten* i fyra olika grupper, i vilka socialpedagogen kan använda sina kompetenser. Dessa kompetenser är knutna till händer, hjärta, tunga och hjärna och han beskriver dem för det *manuella/produktiva fältet*, *det kroppsliga/musikaliska fältet*, *det språkliga/sociala fältet* samt *det vetenskapliga/experimentella fältet*. Då socialpedagogen förstår och klarar av att använda dessa fyra kompetenser på sitt egna sätt i arbetet, talar man om den femte kompetensen. Dessa fem kompetenser ger grunden för en socialpedagog att kunna

handla både som människa och som yrkesmänniska.

Den *produktiva kompetensen* betyder att socialpedagogen skall kunna lösa olika uppgifter med hjälp av sina händer, olika redskap och verktyg. Man behöver kunna organisera och planera. Eftersom det är fråga om konkreta handlingar, till exempel helt vardagliga saker som pedagogen gör tillsammans med klienten, symboliserar handen detta kompetensområde. Med det *kroppsliga fältet*, alltså den *expressiva kompetensen* menar Madsen (2001) att socialpedagogen bör kunna både kommunicera och sätta sig in i klientens situation via det talade och kroppsliga språket. Det kan vara mycket betydelsefullt att kunna använda kroppsspråk till exempel via dans, musik och drama, för att visa erfarenheter, sympati och andra känslor, som inte kanske går att informera via tal. Man kan även visa sin tysta kunskap med hjälp av kroppen. *Det språkliga fältet*, alltså den *kommunikativa kompetensen*, är mycket viktig menar Madsen (2001). Via kommunikation får handledaren kontakt med klienten och på detta vis kan man skapa en växelverkan, vilket hjälper till att nå de önskade förändringarna och målen. Den kommunikativa kompetensen består även av en praktisk sida där pedagogen ska kunna planera och förverkliga en pedagogisk verksamhet där dessa mål kan utövas. Madsen (2001) menar att i det *vetenskapliga fältet*, d.v.s. den *analytiska och syntetiska kompetensen*, skall pedagogen kunna se på världen på ett utforskande och ett reflekterande sätt. Vidare skriver han att vi arbetar för att nå sanningen så nära som möjligt. Pedagogen bör vara medveten om klientens bakgrund och levnadsvillkor för att förstå helheten. Möjligheten att stöda klienten ökar, eftersom pedagogen har kunskap om sina egna handlingsalternativ. Madsen (2001) menar således att pedagogens egna erfarenheter och tillägnade teorier fungerar som förståelseramar. Madsen (2001) påpekar att eftersom de tidigare nämnda fyra kompetenserna inte kan användas ensamma blir den *femte kompetensen* den viktigaste. Även om ett av fälten vore dominerande i arbetet med klienten, nås målen endast i samspel med de andra fälten. Madsen (2001) menar att pedagogen bör reflektivt kunna integrera alla dessa fält till sin egen handlingsförmåga där även den egna personlighet syns. (Madsen 2001: 226-336)

3.2 Lek som lärande aktivitet

I grupptheraplay använder man samspelslekar för att kunna skapa samhörighet i gruppen, därför vill vi förstå lekens betydelse som lärande aktivitet.

De första lekteorierna som söker svar på frågan ”varför barn leker” innehåller filosofiska tankar och uppkom i slutet av 1800-talet. Man menade att meningen med leken var att barnen skulle förberedas för det vuxna livet. De nutida teoretiska perspektivet på barns lek är resultat av olika empiriska studier, vilka är till hjälp i processer då man försöker precisera barns lek. Förklaringarna blir dock olika beroende på vilken teori och ur vilket perspektiv forskaren försöker fånga leken. I *det kulturella och sociala perspektivet* lägger man vikten på hur barn tillsammans med varandra kan skapa en förenad kultur, d.v.s. man är intresserad över det som är gemensamt i leken. (Löfdahl 2008: 34-35)

Pramling Samuelsson & Sheridan (1999) skriver att man är intresserad över lekens betydelse för barns utveckling både psykiskt och fysiskt. Barn i tidig ålder skiljer inte på lek och lärande och man kan inom pedagogiskt arbete se på lek som lärande och på lärande som lek. (Pramling Samuelsson & Sheridan 1999:83) Liknande skriver Sandberg & Ärlemalm-Hagsér (2011) att tidigare såg man på lek och lärande som två totalt skilda aktiviteter, men att man nuförtiden anser att leken har en stor betydelse för lärandet. (Sandberg & Ärlemalm-Hagsér 2011:44) Vidare tar Pramling Samuelsson & Sheridan (1999) upp att barn ökar sin förmåga till social kompetens med hjälp av att leka tillsammans. Pramling Samuelsson & Sheridan (1999) menar således att via lek lär de sig bland annat att känna empati och sympati och att ta andra människor i beaktande. Samtidigt som barnen övar att följa regler, lär de sig att kompromissa. Pramling Samuelsson & Sheridan (1999) påpekar att det kan uppkomma problem med maktpositioner, men med hjälp av leken stimuleras barnens förmåga till samarbete, vilket i sin tur lär dem lösa sådana konflikter. (Pramling Samuelsson & Sheridan 1999:84, 86) Liknande skriver Thompson & White (2010) i sin artikel *Play and positive group dynamics* att lekens samspel stöder barns lärande samt deras litande på varandra. De lär sig via leken på ett tryggt och roligt sätt att hantera olika konflikter och samtidigt får de öva på att göra egna val och beslut. (Thompson & White 2010:54) Sandberg & Ärlemalm-Hagsér (2011) fortsätter att då barnen kommer upp i skolåldern är det pedagogernas attityder som skapar avgränsningen mellan lek och lärande. Det är viktigt för pedagogen att lära

ut kunskapen på ett lekfullt sett för att göra inläringen mer intressant och väcka barnens lekfulla upptäckarlust samt deras entusiasm för lärandet. (Sandberg & Ärlemalm-Hagsér 2011: 44-45)

Pramling Samuelsson & Sheridan (1999) anser att det finns tre sociala lekregler att känna till för att uppehålla överrenskommelse i leken. Det första är *samförstånd*, vilket betyder att barnen som deltar i leken är medvetna om vad de leker och med vem de leker. Den andra regeln är *ömsesidighet*, med vilket de menar att barnen som leker tillsammans behöver vara på en jämställd nivå, oberoende ålder eller den fysiska utvecklingen. Den tredje sociala regeln barn behöver behärska är förmågan att turas om. Pramling Samuelsson & Sheridan (1999) menar att med hjälp av denna kunskap hålls leken i balans med likvärdiga deltagare. De påpekar att man som pedagog kan utveckla och vara till stöd i leken med att aktivt delta i den. Det finns barn som tycker att det är lätt att gå med i lekar eller att starta en egen, men det finns också barn som behöver extra stöd för att våga delta i andra barns sysselsättningar. Som pedagog gör man det lika möjligt för alla barn att vara med. Pedagogen kan antingen stöda barnen i dessa olika sociala regler eller hjälpa barnen att våga delta i själva leken. Det är på den vuxnas ansvar att barnen erbjuds en miljö där det är möjligt att leka tillsammans på ett stressfritt sätt. (Pramling Samuelsson & Sheridan 1999: 86-87)

3.3 Delaktighet

Barns delaktighet är tydligt inskriven i den finska barnskyddslagen. Enligt lagen ska varje barns röst höras och man ska uppmärksamma deras önskemål efter deras ålder och den individuella utvecklingsnivån. (Barnskyddslag 13.4.2007/417, 4kap20§) Ingemar Emanuelsson (2004) skriver att den logiska följderna av tankesättet i vårt demokratiska samhälle är att alla har rätt till en full delaktighet. (Tøssebro 2004:105) Magnus Tide- man (2004) sammansätter begreppet delaktighet och normalisering. Med detta menar han att alla individer borde ha likvärdiga levnadsvillkor. (Gustavson 2008: 25)

Melin (2009) skriver i sin forskningsrapport *Barns Delaktighet i Förskolan - Definition, Observation och Analys av Delaktighet som Social Process*, att vi människor som sociala individer söker redan vid födseln efter gemenskap och tillhörighet. Känsla av delaktighet är en individuell upplevelse som kan ta både positiva och negativa uttryck. Man

kan antingen känna sig tillhöra olika grupper eller också kan man uppleva känslan om utanförskap. Vi alla har vår egen uppfattning om när och hur vi känner oss delaktiga. (Melin 2009: 4-5) Då en människa är i samspel och involverad i en livssituation talar man om delaktighet. Då man definierar begreppet är det fråga om *en upplevelsedimension*, d.v.s. hur individen själv upplever situationen. Uppfattningen som individen själv har, är beroende av olika omständigheter som till exempel egen personlighet och ålder. (Gustavsson 2008: 43, 138)

Enligt ICF:s klassifikation (*International Classification of Functioning, Disability and Health*) talar man om delaktighet då en människa upplever sig involverad i en livssituation. Delaktigheten upplevs i samspelet mellan en individs aktivitet och miljö. Det är således fråga om varje människas *upplevelse av egenmakt och självbestämmande*. Delaktighet är en individuell upplevelse och är svår att mäta, eftersom människor kan uppleva situationer på olika sätt, beroende på egna erfarenheter och bakgrund. Björck-Åkersson & Granlund (2004) beskriver att det är individen själv som bedömer sin känsla om delaktighet och att det är olika aspekter som påverkar upplevelsen. (Björck-Åkersson & Granlund 2004: 36-37)

Även Molin (2004) beskriver begreppet delaktighet *som individens egna engagemang i livssituationer*. Vidare tar han upp att enligt FN:s konvention är delaktighet en del av de mänskliga rättigheterna. Molin (2004) påpekar att det är *själva känslan* att vara en del av något som leder till individens delaktighet. Han menar således att då man fysiskt är med i en aktivitet, är det upplevelsen av tillhörighet, som skapar delaktigheten. (Molin 2004: 50-52)

Pramling Samuelsson & Sheridan (2003) tar upp i sin pedagogiska forskning att barns delaktighet speglas ur de vuxnas syn på de rådande normer och kulturella värderingar, som är i ständig förändring i det levande samhället. Människan och miljön är beroende av varandra och därför förknippas barns delaktighet med de värderingar som råder i samhället. Det största utbytet av dessa värderingar och normer sker inom barnomsorgen i den pedagogiska fostringsgemenskapen. (Pramling Samuelsson & Sheridan 2003: 73)

Enligt Pramling Samuelsson & Sheridan (2003) är vi i dagens samhälle mera barncentrerade i det pedagogiska tänkande. Detta har lett till att pedagogen blivit mera jämställd med barnet och därför har barnens möjlighet till delaktighet ökat. För att detta ska fun-

gera gäller det för pedagogen att förstå barnet och dens individuella utvecklingsnivå samt behov. Då man planerar den pedagogiska verksamheten är det således viktigt att vara medveten om barnets historia och helhet, eftersom barnen har olika möjligheter och förutsättningar till lärande. Vidare skriver Pramling Samuelson & Sheridan (2003) i sin forskningsrapport att delaktigheten är en grundförutsättning för att ett barn ska kunna både ses och höras. (Pramling Samuelson & Sheridan 2003: 70, 74-75)

Melin (2009) poängterar i sin forskningsrapport *Barns Delaktighet i Förskolan - Definition, Observation och Analys av Delaktighet som Social Process*, att det är svårt att rakt definiera vad delaktighet är och tar därför upp sex olika aspekter som gör det enklare att förstå begreppet. Delaktighet är ett så kallat *paraplybegrepp* som har under sig följande sex aspekter: *tillhörighet, tillgänglighet, samhandling, engagemang, erkännande och autonomi*. Melin (2009) beskriver *tillhörigheten* som att man tillhör ett sammanhang. Man kan vara inskriven i en skola, en medlem av en familj osv. *Tillgängligheten* beskriver hon som fysisk delaktighet med vilket hon menar att man fysiskt har en möjlighet att delta i en aktivitet. *Samhandlingen*, d.v.s. den sociala delaktigheten, beskriver Melin (2009) som att individen är med i en social handling. Det kan vara fråga om en samordnad aktivitet där allas deltagande gör helheten, till exempel en roll lek där det finns olika roller, men varje medlem har en. *Engagemanget*, beskriver Melin (2009) som att deltagaren själv känner motivation till handlingen, alltså känner sig engagerad till det individen gör. Det är fråga om en personlig aspekt. Då man själv känner att man vill vara med i aktiviteten stiger också motivationen, vilket gör det ännu lättare att vara engagerad. Melin (2009) beskriver erkännandet som att man ses som en delaktig medlem också utifrån de andra. Man ses och antas i gruppen som en person, vars närvaro accepteras. *Autonomin* beskriver Melin (2009) som självbestämmande och som självständighet, utifrån de samhälliga regler och normer som råder. (Melin 2009: 6,8)

3.4 Social inklusion

Med social inklusion menar man att alla har rättighet till att få vara med i samhället och att alla ska ses som jämställda individer. Man talar om det rymliga samhället då alla har samma möjligheter till att vara en del av samhällets helhet samt att bli sedda, hörda och respekterade oberoende sin sociala bakgrund, särskilda behov eller kulturella tillhörig-

het. Madsen (2006) skriver att inklusion kan vara defensiv eller offensiv, beroende på om avvikelser redan har inträffat eller om man behöver sätta in förebyggande insatser. Motsatsen till social inklusion är social exklusion med vilket man menar handlingar där man antingen stöter ut någon eller hindrar denna från att komma in. Social inklusion speglar de normer och värderingar som råder i samhället. (Madsen 2006: 171-172)

Madsen (2006) skriver att varje barn oavsett deras olikheter och bakgrund ska ha samma rätt till den *inklusive* skolan där de har möjlighet att ta del av den gemensamma undervisningsplanen, i en gemensam skolmiljö. Detta ger barnen en möjlighet till gemenskap, vilket minskar risken av diskriminerande attityder. Enligt Madsen (2006) är social inklusion en strävan för att allas sociala deltagande ska vara möjligt. Detta ses som en grund i lärandet, eftersom det kräver att man är inkluderad för att ha möjlighet att delta i olika sociala situationer. Vidare förklarar Madsen (2006) att social inklusion betyder att resurserna måste komma till barnet. Då ett barn behöver stöd i vardagen, ska hjälpen ges där barnet lever sin normala vardag, som till exempel i hemmet, på daghemmet eller i skolan. Med hjälp av professionella kan barnet få det stöd som behövs för att trygga och stöda utvecklingen, samtidigt som behovet av att få vistas med jämnåriga i en social miljö tillfredsställs. (Madsen 2006: 174-175, 178-179)

Sammanfattningsvis av detta kapitel vill vi poängtera att enligt det socialpedagogiska perspektivet ska varje individ ha samma möjligheter till upplevelsen av delaktighet. För att uppnå målet av upplevd delaktighet, behöver man kunna använda olika metoder som verktyg. I arbetet med barn är leken ett naturligt verktyg. Vi ville definiera dessa begrepp eftersom grupptheraplay är en metod där man använder samspelslekar för att stöda delaktighet.

4 METOD

I detta kapitel kommer vi att förklara vårt val utav metoden vi använde för att söka svaren på våra forskningsfrågor. Vi kommer även att beskriva vår insamlingsprocess samt hur vi sedan kunde analysera resultaten.

4.1 Metodval och genomförande av undersökning

Med vårt examensarbete vill vi ta reda på om grupptheraplay har varit till stöd i arbetet för de professionella att stöda barns delaktighet. Vi avgränsade informanterna i den empiriska undersökningen till de professionella som i Svenskfinland har fått gå utbildningen i grupptheraplay via Folkhälsan åren 2009-2011. Eftersom vi ville förstå och förklara respondenternas synpunkter och åsikter behövde vi öppna svar. En del svar ville vi även kunna statistiskt belysa procentuellt, för att få en klarare helhetsbild. Den metod som vi ansåg bäst passade vår undersökning var alltså *den kvalitativa metoden med inslag av den kvantitativa metoden*. Jacobsen (2007) beskriver att då man gör en kvalitativ undersökning är det möjligt för respondenterna att dela med sig sina erfarenheter, synpunkter och åsikter med egna ord. Vidare skriver han att det ändå kan vara en fördel att ta ett avstånd ifrån de man undersöker, eftersom det då inte framkommer personliga kontakter. Detta medför en mindre risk för intervju effekt. (Jacobsen 2007: 48, 54, 204) Med utgångspunkt från vår frågeställning utformade vi i tätt samarbete med Folkhälsan utformat frågor till en enkät. Folkhälsan skickade brevet per e-post i deras namn med en bifogad länk till vår enkätundersökning. Detta gjorde vi för att öka svarsprocenten och därmed minimera eventuella bortfall, som kunde ha kommit upp på grund av en okänd avsändare.

Jacobsen (2007) beskriver fyra möjliga metoder för insamlande av data: *enkät per post, enkät via internet, enkät per e-post och enkät per telefon*. Alla metoder har svagheter och styrkor och därför bör valet av metoden bygga på vad man vill uppnå med undersökningen. För att kunna bedöma vilken av metoderna är bäst för undersökningen, behöver man jämföra dem utifrån sju kriterier som Jacobsen beskriver: *kostnader, snabbhet, svarsprocent, vilken grupp det är man undersöker, intervju effekt, enkätens komplexitet samt den upplevda anonymiteten*. (Jacobsen 2007: 200-204)

Kontakten hölls ansiktslös då informanterna svarade på enkäten anonymt, vilket vi tror att ökade chansen till ärlighet i svaren. Vi skickade vår enkät per e-post vilket var kostnadsfritt för oss och vi hoppas på att respondenterna skulle returnera svaren inom den anmälda tiden.

Enligt Jacobsen (2007) måste man komma ihåg att vara noggrann och tydlig med instruktionerna till enkäten, eftersom respondenterna inte har möjlighet att få hjälp till

frågorna. (Jacobsen 2007: 205) Vi var medvetna om att det kan uppkomma tekniska svårigheter och fel med den elektroniska enkäten. Dahmström (2009) poängterar att även stilen, färgen, layouten och grafiken kan påverka hur respondenterna svarar. (Dahmström 2009: 84)

Den som gör enkäten kan i förhand bestämma vad som anses relevant att svara. Då uppkommer det en risk att respondenten inte får svara som hon eller han i verkligheten känner. (Jacobsen 2011: 54) Vi är medvetna om denna möjliga effekt och därför bad vi respondenterna vänligen motivera sina svar och dessutom bestod vår enkät av många öppna frågor.

4.2 Bearbetning och analys

Nästa steg i vår undersökningsprocess blev att bearbeta och analysera respondenternas svar på vår enkät. I och med att enkäten har många öppna frågor, var vi medvetna om att vi kunde få varierande svar. Vidare i arbetsprocessen leder det till att tolka, förstå och systematisera de insamlade svaren. Det var viktigt för oss att se både skillnader och likheter på eventuella svar utifrån vår frågeställning och den teoretiska referensramen i vårt arbete. Då vi bearbetade och analyserade svaren delade vi in våra data i olika teman och kategorier. Vi analyserade resultaten med hjälp av en innehållsanalys, vilken Jacobsen (2007) beskriver som en teknik där man delar in data i teman och kategorier för att kunna se samband mellan dem. Då man tolkar svar med hjälp av en innehållsanalys har det att göra med förståelse om vad som har hänt i en viss situation och vad personen i fråga har svarat. Vidare beskriver Jacobsen att det gäller att leta efter eventuella skillnader eller likheter i svaren. Många liknade svar ger en sannare bild av slutsatserna i undersökningen. Vi ville också analysera vad som var det mest typiska svaret. (Jacobsen 2007: 134-135, 139, 144, 235)

4.3 Etiska överväganden

Enligt Dahmström (2009) finns det en inbyggd konflikt mellan *forskningskravet* och *individskyddskravet*. Dessa krav måste vägas emot varandra, vilket innebär att även om forskningen är viktig och nödvändig för samhället och individens utveckling, måste individerna skyddas från psykisk och fysisk skada i sina privatliv. Man måste ta i beaktan

både de kortsiktiga och de långsiktiga följderna när man tar ställning inför nya vetenskapliga undersökningar. (Dahmström 2009:358)

Jacobsen (2007) beskriver att en undersökning innebär i regel att man tränger sig in i en enskild individs privatliv. Vidare lyfter han fram tre grundläggande etiska krav som behöver uppfyllas. Dessa är *informerat samtycke, individens skydda av privatlivet och att bli korrekt återgiven*. Frivilligheten i deltagande av en undersökning är grundläggande. Respondenten ska också förstå syftet med studien och vara medveten om de eventuella positiva eller negativa följderna. (Jacobsen 2007:21)

I vår undersökning anser vi att vi följde de etiska överväganden, genom att vi i följebrevet tog upp att vår undersökning var anonym och poängterade frivilligheten att både delta och svara på våra frågor, detta innebar att ingen utomstående kunde identifiera respondenterna. Vi tog upp att de uppgifter som samlades in skulle bara användas för de ändamål och syfte enkäten var avsedd till och inte i några andra sammanhang. Vidare tog vi upp att allt insamlat material kommer förstöras då examensarbetet är färdigt och godkänt. Respondenterna var via vårt följebrev medvetna om att de kunde lämna frågor obesvarade. Följebrevet förklarade kort och tydligt syftet med undersökningen och vi förklarade nyttan som både vi, Folkhälsan och de utsatta barnen kunde ha av deras svar.

5 RESULTATREDOVISNING

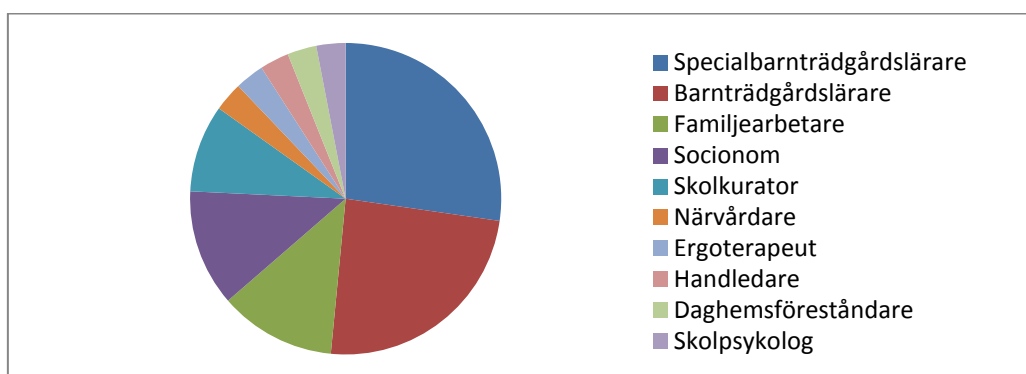
I detta kapitel kommer vi att redogöra vårt insamlade material i en samlad resultatredovisning. I vår datainsamlingsmetod använde vi oss av den kvalitativa metoden med inslag av den kvantitativa metoden. Största delen av frågorna i enkäten var öppna frågor, vilket är orsaken till att vi analyserar dem med hjälp av innehållsanalys. Några delar av frågorna kommer vi att ange procentuellt, vilket ger oss möjligheten att få både fördjupade svar med individuella synpunkter, men också svar som kan belysas statistiskt. Enkäten samt vårt elektroniska följebrev skickades ut via Folkhälsan per e-post till respondenterna i mars 2012. 200 stycken elektroniska följebrev och enkäter skickades ut varav 25 föll genast bort på grund av fel adress. Inom två veckor fick vi in 12 svar. Vi deltog i ett gruppteraplay seminarium och presenterade syftet med vår studie, vilket bidrog till ökande svarsprocent. I slutet av april hade vi fått in 33 svar. Svarsprocenten blev således

18,85%. I detta kapitel kommer vi att redovisa de svar vi fick på våra enkäter (se bilaga 2) och kategoriserar dem utgående från följande nio huvudkategorier: 1. *Motivationen till deltagande i utbildningen*, 2. *Utbildningsdelar*, 3. *Egen åsikt om utbildning samt vidare rekommendation*, 4. *Egna erfarenheter av gruppteraplay efter utbildningen?* 5. *Påverkade utbildningen yrkesrollen?* 6. *Gruppteraplay - en metod som stöder de professionella i sitt arbete?* 7. *Upplever de professionella någon förändring i barngruppen?* 8. *Gruppteraplay - en lämplig metod för de professionella att stöda barns delaktighet?* 9. *Förslag till förändringar i utbildningen*. För att kunna förklara resultaten i kategorierna kommer vi att belysa dem med citat.

5.1 Motivationen till deltagande i utbildningen

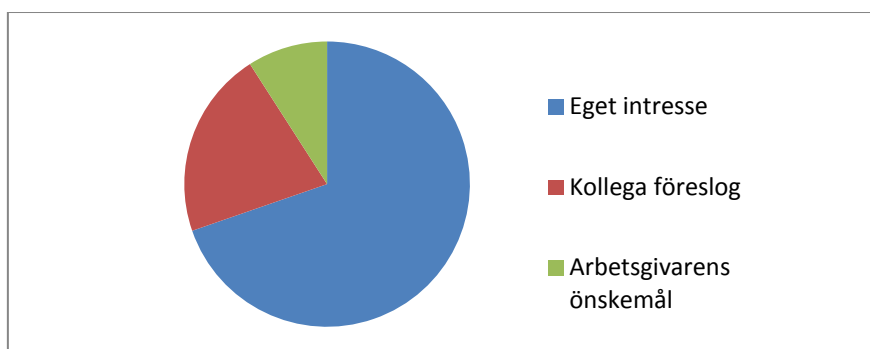
Respondenterna fick först berätta sin professionella yrkesroll samt vilket år de deltagit i utbildningen gruppteraplay. Syftet med denna fråga var att få reda på varför de hade deltagit i utbildningen, vilket gav oss möjligheten att få veta om de hade hört om den via kollegor och frivilligt sökt sig till utbildningen eller om det hade varit arbetsgivarens önskemål. Syftet var också att ta reda på om de såg utbildningen som en kompletterande kompetens i deras yrkeskunnande, eller om de hade känt behov för att hitta en ny metod som kunde stöda barns delaktighet och motverka utanförskap hos barnen i gruppen.

Resultaten visar att nio av respondenterna var specialbarntädgårdslärare (27,28%), åtta var barntädgårdslärare (24,24%), fyra var familjearbetare (12,12%), fyra var socionomer (12,12%), tre var skolkuratorer (9,09%), en var närvårdare (3,03%), en var ergoterapeut (3,03%), en var handledare (3,03%), en var daghemsföreståndare (3,03%) och en var skolpsykolog (3,03%). Se figur 1.

Figur 1. Yrkesfördelning bland respondenterna.

Enligt resultatet kunde orsakerna till att man hade velat delta i utbildningen kategoriseras i tre olika grupper; "eget intresse", "kollega föreslog" och "arbetsgivarens önskemål". Resultatet visar att största delen av respondenterna dvs. 23 (69,7%) hade deltagit i utbildningen på grund av eget intresse. Sju av respondenterna (21,21%) hade blivit rekommenderade av kollegor. Tre av respondenterna (9,09 %) hade gått utbildningen på grund av önskemål från arbetsgivaren. Se figur 2.

Figur 2. Orsak till deltagande i utbildningen.

Resultatet visar att i kategorin "eget intresse" var hopp om ökad kunskap samt möjligheten att kunna utveckla sitt yrkeskunnande avgörande för deltagande i utbildningen. Några respondenter hade saknat bra verktyg till att kunna stöda samhörigheten och gemenskapen i grupper hos barn. En del av respondenterna hade redan uppmärksammat problem gällande barns delaktighet och dessutom sett barn som har svårigheter med att knyta an med de andra i gruppen. De hoppades att grupptheraplay skulle vara en kompletterande metod i deras arbete. Några respondenter nämnde att de var nöjda med att ha möjligheten att delta i en *kostnadsfri* utbildning. Det framkom att några respondenter hade behov av denna utbildning i sitt yrke eftersom de saknade ordentliga verktyg i att stöda samhörigheten hos barnen i gruppen.

Under kategorin "kollega föreslog" tog tre respondenter upp att kollegor hade tidigare erfarenheter av grupptheraplay och de hade rekommenderat att gå utbildningen. Någon av respondenterna hade fått en förfrågan av sin kollega att tillsammans börja dra grupptheraplay-relaterade grupper. En del nämnde att man gärna skulle ha med sig ett arbetspar till utbildningen. En del av respondenterna hade hört rykten ifrån andra håll gällande metodens positiva inverkan.

Under kategorin "*arbetsgivarens önskemål*" beskrev respondenterna att eftersom kollegor redan hade gått utbildningen, så förväntades man själv gå den nu när det fanns en möjlighet. Det framkom att även om förmannen hade bett dessa respondenter att gå utbildningen, så fanns det i bakgrunden ett eget intresse.

Vidare visar resultaten att sex av respondenterna inte hade några förväntningar inför utbildningen, då de inte hade någon förkunskap om metoden gruppteraplay. Bland de övriga 27 respondenter framkom det att de ville få tips och råd då de arbetade med ut-satta barn. Det framkom också att en del saknade nya idéer på olika samspelslekar. De ville även få reda på hur man med hjälp av metoden kunde stöda barns delaktighet. Det önskades även att man kunde få ny kunskap gällande samarbete i grupper.

En respondent kommenterar detta på följande sätt:

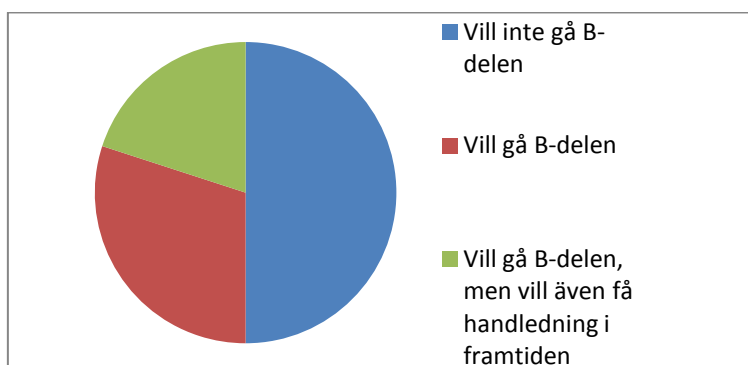
Redan första gången tyckte jag att jag fick redskap att planera något som kunde möta barns verkliga behov av att bli bekräftade både enskilt och i grupp. Jag hade förväntningar på att bli säkrare i min roll att möta de enskilda barnens behov i grupp. Där barnen får slappna av och får uppmärksamhet och upptäcker varandra

5.2 Utbildningsdelar

Gruppteraplay-utbildningen består av en A- och en B-del samt av fyra handledningstillfällen. A-delen är grundkursen, vilket ger färdigheter till att kunna dra egna gruppteraplay-inspirerade grupper dvs. man drar grupper med samma mönster som i gruppteraplay och leker olika samspelslekar som blir videofilmade. En av dessa videoklipp kan man sedan ta med sig till B-delens tillfälle, vilket är en uppföljningskurs där man kan få konstruktiv feedback av både handledare och andra kursdeltagare. Då man endast gått A-delen i gruppteraplay kan man inte kalla de grupper man drar för gruppteraplay. Detta är möjligt endast efter att B-delen samt tillräckligt många handledningstimmar är avklarade.

Vi ville få reda på hur långt respondenterna har kommit i sin utbildning, samt om de är villiga att gå hela processen till slut, eller om de eventuellt nöjer sig med möjligheten att dra gruppteraplay-inspirerade grupper.

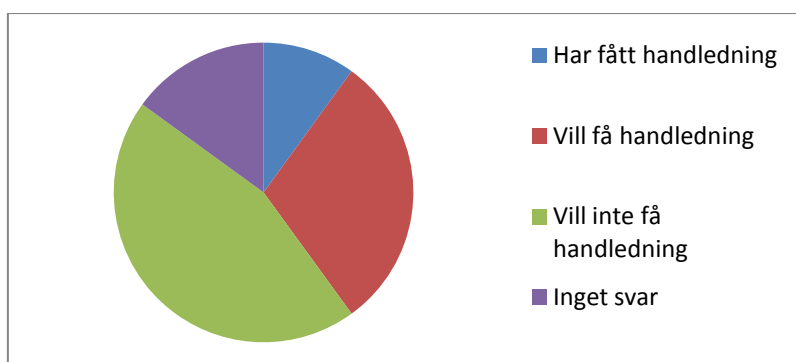
Enligt resultatet hade tio av respondenterna tills vidare bara gått A-delen. Utav dessa tio respondenter ville fem (50%) inte gå B-delen. Av de fem respondenter som ville gå B-delen, ville två (40%) även delta i handledningen i framtiden. Se figur 3.

Figur 3. Framtidsplaner för de som gått A-delen.

De som ville delta i B-delen tyckte att A-delen var väldigt intressant. Det framkom att respondenterna tyckte att stämningen var bra och att hela upplevelsen var lärorik. Vidare ansåg respondenterna att utbildningen var täckande med mycket konkreta moment och material. Det var även en som nämnde att detta var ett nytt redskap som de definitivt kommer att behöva i framtiden.

Resultatet visar att 20 respondenter (66,66%) hade gått både A- och B-delen. Sex utav av dessa 20 respondenter (30%) ville efter B-delen ännu få handledning. Två av dessa 20 respondenter (10%) hade redan fått handledning. Nio av respondenterna (45%) ansåg att utbildningens A-och B-del var tillräckligt. Utav dessa var det tre respondenter (15%) som inte svarade om de hade gått eller kommer att gå på handledningen. Se figur 4.

Figur 4. De som redan gått A- och B-delen.

De som hade gått A- och B-delen tyckte att de tillsammans gav en bra helhet. En del nämnde skilt att de hade visat upp sin videoinspelning och fått feedback av de andra kursdeltagarna. De framkom även att de var nöjda med att ha fått nya tips och råd av handledaren. Det var tre respondenter (9,09%) som inte svarade på denna fråga.

5.3 Egen åsikt om utbildning samt vidare rekommendation

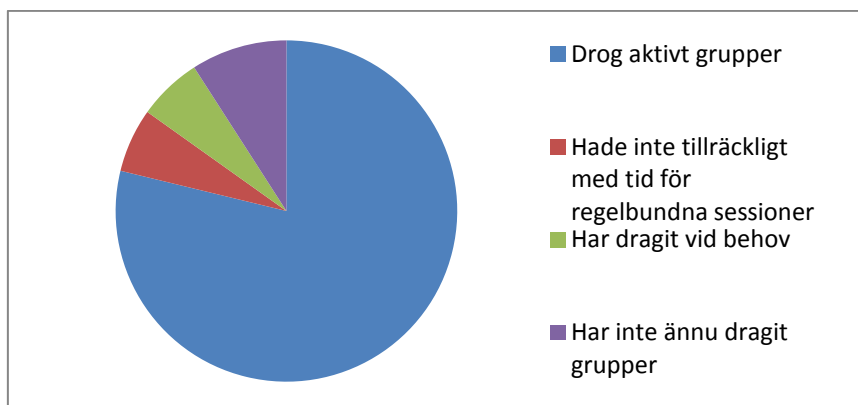
I enkäten frågades det av respondenterna vad de ansåg om själva utbildningen i grupptheraplay samt om de skulle rekommendera den vidare. Syftet med denna fråga var att få reda på deras personliga åsikt och upplevelse av utbildningstillfället, samt att se hur många som kunde rekommendera utbildningen vidare. Detta tycker vi är intressant, eftersom då man har haft positiva erfarenheter av utbildningen, finns det större möjlighet för att få metoden utspridd till flera professionella som arbetar med människor i utsatta livssituationer.

Enligt resultatet av våra 33 respondenter var det 29 som skulle alla ha rekommenderat utbildningen vidare till någon annan och de svarade alla positivt på frågan om vad de anser om själva utbildningen i grupptheraplay. Respondenterna beskrev utbildningen som *inspirerande, lärorikt, bra, intressant osv.* Det framkom även att det var väldigt uppskattat att man varvade teori tillsammans med praktiska övningsmoment, för att få en bättre förståelse och djup, samt direkt feedback i användningen av metoden. Av 33 respondenter var det fyra som inte svarade på frågan om de skulle rekommendera utbildningen till någon annan.

5.4 Egna erfarenheter av grupptheraplay efter utbildningen

I enkäten frågades det av respondenterna om de hade hållit egna grupptheraplay-relaterade grupper efter utbildningen. För att få reda på vilka som använt metoden i arbete med barn frågades vilken åldersgrupp de hade arbetat med. Syftet med dessa frågor var att ta reda på vilket sätt detta hade påverkat respondenternas yrkesroll. Detta gav oss möjligheten att se om metoden hade gett ett positivt resultat och varit till stöd i deras professionella arbete med människor.

Resultatet visar att 30 respondenter (90,91%) hade själva dragit grupper. Av dessa 30 respondenter var det 26 (86,67%) som drog grupptheraplay inspirerade grupper mycket aktivt. Av de övriga fyra respondenterna (13,33%) hade två inte tillräckligt med tid för regelbundna planerade sessioner. De två andra hade tidigare dragit grupper då de ansåg att behovet fanns. Utav 33 respondenter var det tre (9,09%) som inte ännu hade själv dragit grupptheraplay-inspirerade grupper. De nämnde bland annat att de ändå hade fått ett nytt perspektiv på hur man kan se på den enskilda individen. Alla dessa tre respondenter svarade att de faktiskt hade tagit i bruk tankesättet som man har i metoden grupptheraplay. De var även nöjda med utbildningen och skulle ha rekommenderat den vidare framåt. Se figur 5.

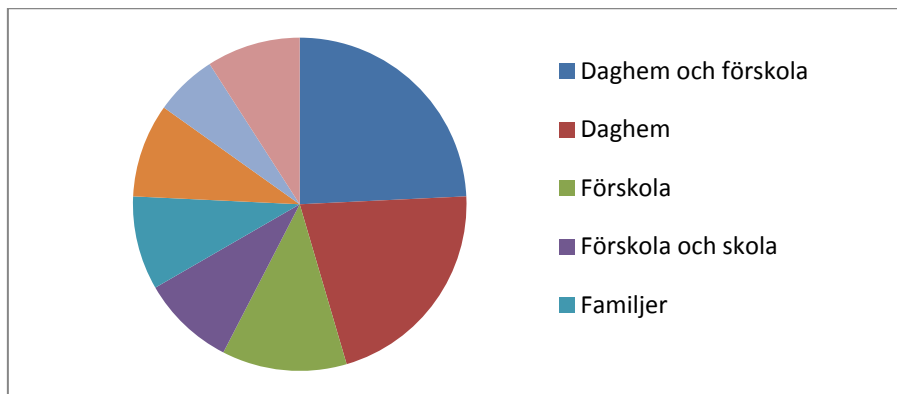

Figur 5. Hur aktiva är respondenterna i metoden grupptheraplay?

Resultatet visar även att respondenterna hade dragit grupperna i sex olika kontext och för barn i olika åldrar, nämligen *daghem*, *daghem & förskola*, *förskola*, *förskola & skola*, *familj* och *övriga*.

Två av våra respondenter (6,06%) svarade att de inte hade hållit ordentliga gruppssessioner. Av våra 33 respondenter var det sju (21,21%) som ledde grupperna med barn på *daghem*. Det var åtta respondenter (24,24%) som svarade att de ledde grupper med barn i både *daghem och förskola*. Det var fyra respondenter (12,12%) som ledde grupper med barn i *förskola*. Det var tre respondenter (9,09%) som ledde grupper med barn i *förskola och skola*. Tre av respondenterna (9,09%) ledde grupper med *familjer*. De resterande tre respondenter (9,09%), som hörde till gruppen *övriga* hade lett grupper

till människor i olika åldrar från spädbarn till äldre. Av våra 33 respondenter var det tre (9,09%) som inte svarade på frågan. Se figur 6.

Figur 6. Till vilken åldersgrupp hade respondenterna riktat sig?

5.5 Påverkade utbildningen yrkesrollen?

Resultatet till frågan "har utbildningen i grupptheraplay påverkat din professionella yrkesroll?" delade vi in i tre kategorier. Dessa kategorier är *Grupptheraplay - en merit i yrkesrollen*, *Grupptheraplay - ett verktyg som möter behoven* och *Grupptheraplay som ett tankesätt*. Det var fyra respondenter (12,12%) som inte svarade på denna fråga.

Av de övriga 29 respondenter var det nio (31,03%) vars svar vi lade under kategorin *Grupptheraplay - en merit i yrkesrollen*. (Se figur 7) Dessa respondenter var nöjda med att de hade fått möjligheten att utveckla sin professionella roll. Det framkom att de nu kände sig säkrare i sin yrkesroll.

Tre olika respondenter beskriver detta:

"gett mig en dimension till vad gäller arbetsmetoder"

"ser det som en merit att ha gått utbildningen"

"mera kött på benen"

Enligt resultatet hade sju respondenter (24,14%) av de övriga 29 redan före utbildning upplevt att det fanns behov för metoden. Denna grupp lade vi under kategorin *Grupptheraplay - ett verktyg som möter behoven*. Respondenterna såg grupptheraplay som ett konkret verktyg för deras arbete med grupper. (Se figur 7)

Två respondenter kommenterar detta på följande sätt:

"jag har fått ett nytt hjälpmedel med tanke på att till exempel få gruppen att fungera samt att hjälpa barn med vissa svårigheter"

"gruppptheraplay har kunnat användas med barn i behov av särskilt stöd"

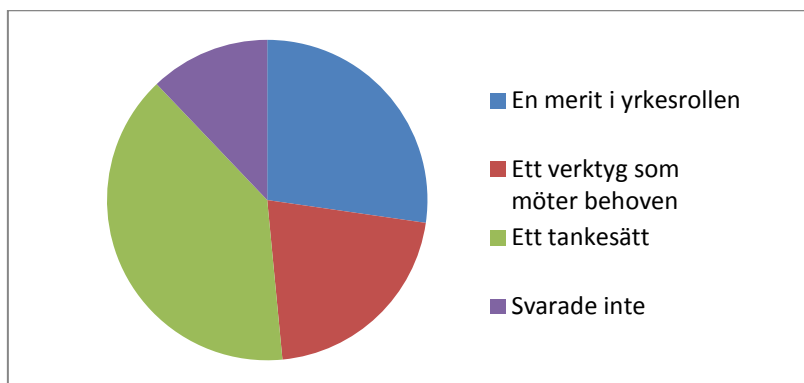
Under kategorin *Gruppptheraplay som ett tankesätt* (Se figur 7) visar resultatet att 13 respondenter (44,83%) av de övriga 29 fick ett nytt synsätt på arbetet med människor. Utbildningen hade även påverkat respondenternas egna tankesätt i det dagliga arbetet. De hade också börjat se på barn ur ett nytt perspektiv. Några av respondenterna tog upp att det nu var lättare att bemöta människor i grupper.

Tre respondenter kommenterar detta på följande sätt:

"fått mera tålamod och tänker på ett annat sätt"

"jag tänker kanske mera på hur jag bemöter barnen och hur jag talar med dem"

"tanken i gruppptheraplay förstärker ens eget förhållningssätt till barnen"

Figur 7. Respondentens egen åsikt om metoden.

5.6 Gruppptheraplay - en metod som stöder de professionella i sitt arbete?

I enkäten frågades det av respondenterna om utbildningen hade varit till stöd för dem i arbetet för att motverka utanförskap och öka delaktighet i barngruppen. Enligt resultatet

ansåg 28 (84,84%) av 33 respondenter att de hade fått stöd av metoden gruppteraplay i sitt arbete. Två av respondenter (6,06%) svarade nej på denna fråga. Tre respondenter (9,09%) svarade inte alls. Se figur 8.

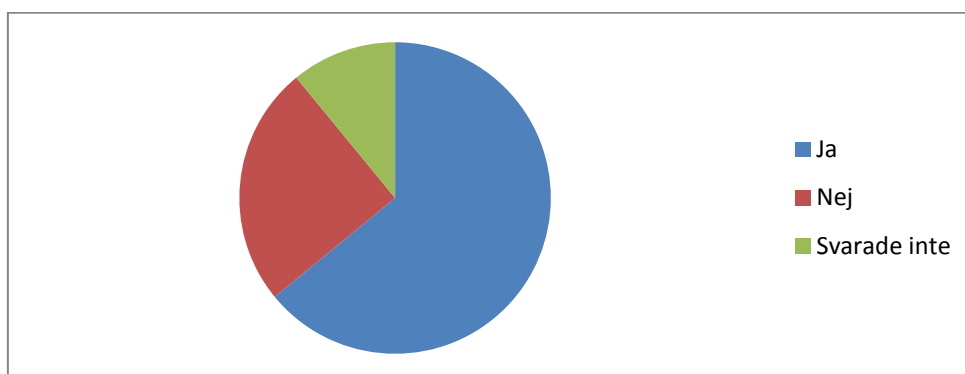
De 28 respondenter som ansåg att utbildningen hade varit till stöd för dem i arbetet för att motverka utanförskap och öka delaktighet i barngruppen, gav många konkreta beskrivningar på varför de tyckte att de fått stöd av metoden. Enligt resultatet ansåg de bland annat att denna metod verkligen hade varit för dem ett bra redskap för att inkludera barn tillbaka i gruppen. Resultatet visar att 19 respondenter tyckte att metoden hade motverkat utanförskap, vilket i sin tur förstärkte gruppsamhörigheten. Tre respondenter hade arbetat med barn som hade sociala problem och kunde se de positiva effekterna som ett resultat av vad metoden gruppteraplay medförde. En av respondenterna påpekade att det var bra för barnen att kunna se den vuxna i en ny roll, eftersom den professionella för en gångs skull har tid att vara med i leken. En annan respondent fortsatte att det minskade på barnens stress, då det verkligen var den vuxna som ledde lekarna. Dessutom skrev respondenten att det var skönt för barnen då den vuxna undvek att säga ordet nej. Många av respondenterna nämnde att de hade märkt hur barnen hittade sin plats i gruppen och eftersom "vi-andan" är viktig, förstärktes också gruppsamhörigheten. En av respondenterna skrev att eftersom man gör allting tillsammans i sessionerna, så ökas även delaktigheten hos barnen. Eftersom man har tid till varje barn under gruppteraplay-sessionerna, skriver en av respondenterna att det hade varit skönt att verkligen kunna koncentrera sig på varje enskild individ. En av respondenterna skrev att även föräldrarna gav positiv feedback av den utveckling som metoden medförde. Två av respondenterna svarade, att eftersom denna metod förstärker jag-bilden, blev det också lättare för barnen att hitta sin plats i gruppen. Den ena av de två respondenterna som ansåg att utbildningen inte hade varit till stöd för dem i arbetet för att motverka utanförskap och öka delaktighet i barngruppen hade inte dragit grupper vilket påverkade hennes svar.

Tre respondenter kommenterar på följande sätt:

"barn som stötts ut av sina kompisar, har tillsammans med kompisarna bildat en teraplay-grupp och hittat tillbaka till varandra igen"

"gruppteraplay har varit ett bra verktyg för att få barn att komma överens och samarbeta, speciellt de barn som tidigare haft stora problem med att komma överens i vardagen"

"ett barn har lättare att hitta sin plats i en mindre och tryggare plats och när man känner sig trygg i en liten grupp är det lättare att vara i en större grupp"

Figur 8. Har metoden grupptheraplay varit till stöd?

5.7 Upplever de professionella någon förändring i barngruppen?

Vi frågade respondenterna om de hade sett någon förändring i gruppssamhörigheten eller utanförskap sedan de började använda metoden grupptheraplay. Fyra (12,12%) av 33 respondenter svarade inte på frågan. Två respondenter (6,06%) hade inte hållit grupptheraplay-grupper och svarade därför att det inte har varit till stöd i deras arbete. Av de övriga 27 respondenter svarade tre (11,11%) att de inte hade sett någon förändring i gruppssamhörigheten eller utanförskap. 24 respondenter (88,89%) svarade *ja*.

De tre respondenter som svarade *nej* skrev alla att eftersom de redan arbetar med olika metoder för att motverka utanförskap på daghemmet, kan de inte specifikt säga om det var just metoden grupptheraplay som ligger bakom förändringarna i gruppssamhörigheten.

Enligt resultaten ansåg största delen, dvs. 24 respondenter bland annat att kontakten mellan både gruppmedlemmar och den professionella hade blivit bättre. En av respondenterna sade att barnen, efter grupptheraplay-sessionerna, hade varit gladare, närmare varandra och känt sig tryggare omkring varandra. En av respondenterna skrev att barnen börjat samarbeta bättre under grupptillfällen, vilket ledde till att de också lekte bra tillsammans efter sessionerna. Flera respondenter påpekade att det var skönt att

se hur barnen upplevde känslan av gruppsamhörighet. En av respondenterna påpekade dock att det kunde vara svårt ibland att få den sköna stämningen att hållas efteråt och att förändringen egentligen syntes endast under grupptheraplay-sessionerna. Största delen av respondenterna tyckte ändå att samarbetet hade ökat i vardagen och att sammanhållningen var bättre i gruppen. En av respondenterna ansåg också att även svartsjuka hade minskat i gruppen på grund av grupptheraplay. En av respondenterna skrev att även de blygare barnen hade lättare att komma fram i gruppen och detta stödde också deras delaktighet i den stora gruppen efteråt.

Två respondenter uttryckte sig på följande sätt:

"gruppkänslan stärks, alla mera delaktiga i gemenskapen, tävlandet har minimerats"

"gruppen har fått en stark vi anda och alla barnen har blivit "nära varandra", leker med alla osv. Barnen har också blivit mera positiva och öppna, visar känslor och är känslomässigt nära oss vuxna i gruppen"

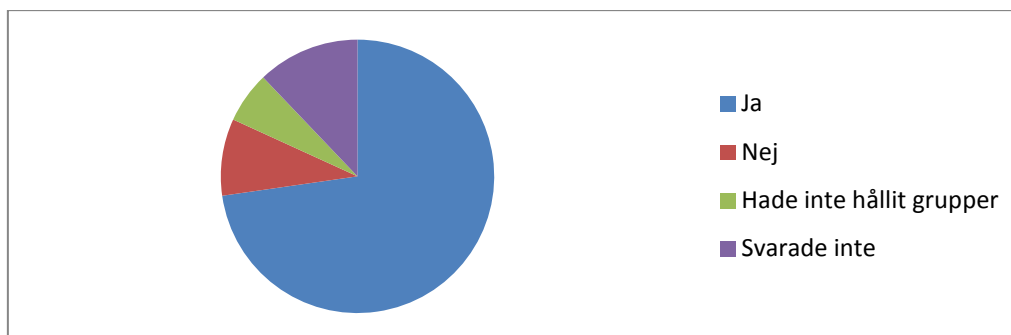
5.8 Grupptheraplay - en lämplig metod för de professionella att stöda delaktighet hos barn?

Angående frågan om grupptheraplay är en lämplig metod för att stöda delaktighet och motverka utanförskap hos barn svarade två av respondenterna (6,06%) inte på denna fråga. Däremot visar resultatet att alla andra respondenter, 31 (100%) ansåg att metoden är lämplig. Det som nästan alla poängterade var att grupptheraplay är en lämplig metod för att stöda delaktigheten och motverka utanförskap eftersom den möjliggör att man kan stöda gruppsammanhörigheten på ett lekfullt sätt. I svaren framkom bland annat:

"barnen gör det på ett lekfullt sätt, de leker sig till samspel och det är mycket bra för barnen. Det blir inte som något "tvång" att samarbeta utan de gör det genom lek"

"theraplay har många överraskningsmoment där deltagarna inte genast märker hur det påverkar samspelet: genom lek och humor och värme kommer man närmare varandra. Obs! Även att röra på sig är viktigt, speciellt för barn, befriar spänningar"

"genom att göra tillsammans stärker man gemenskapen och samhörigheten. Jag tror också att grupptheraplays positiva budskap där man uppmuntrar och tar hand om barnet, ger en positiv bild åt barnen och stärker deras positiva bild av varandra. Speciellt omvårdnadsdelen tror jag är mycket viktig, och kanske speciellt inom barnskyddsarbete"

Figur 9. Har gruppteraplay varit till stöd?

5.9 Förslag till förändringar i utbildningen

Vi frågade om respondenterna såg något behov att förändra utbildningen eller om det var något som de tyckte att saknades, för att den kunde vara till mera hjälp och stöd i deras arbete.

Majoriteten tyckte att utbildningen var bra i sin helhet, men det kom fram olika intressanta förslag för att göra den mera intressant och stödande. Några av respondenterna önskade sig få någon sorts av handbok där de kunde finnas samlade lekar, sånger, övningar samt andra tips, som speciellt en nybörjare kunde ha till nytta. En av respondenterna hoppades på att det skulle ordnas en uppföljningsdag för att få nya idéer och inspiration. Några av respondenterna föreslog att man kunde skapa lokala nätverk eller andra "GTP-gäng" där man kunde träffas och dela med sig erfarenheter även efter att man blivit klar med utbildningen. Några av respondenterna önskade att det hade funnits en tydligare handlings- och tidsplan på hur och när man kan bli färdig gruppteraplay-ledare. Det var oklart för en del hur den fortsatta handledningen skulle se ut. En av respondenterna tyckte det var tråkigt, att eftersom den inte hade tillgång till en barngrupp, inte kunde ta del i B-delen. Ett par av respondenterna hade önskat sig få tips om hur man kunde använda metoden med ungdomar istället. En av respondenterna tyckte att B-delen var lite upprepning från A-delen. Respondenten önskade att den hade fått höra mera info och tips av handledaren också den gången, istället för att bara titta och höra på andras erfarenheter.

Sammanfattningsvis är vi nöjda med hur många svar vi fick. Respondenterna gav oss bra motiverande svar, vilket gav oss möjligheten till en djupare förståelse. Det mest centrala som lyfts fram i resultaten i studien är att gruppteraplay som metod har varit

till stöd för de flesta professionella i arbetet att stöda delaktighet hos barn. Det framkom även tydligt att man kan se positiva förändringar i gruppsamhörigheten.

6 ANALYS

I detta kapitel presenteras analys och tolkning av vårt forskningsresultat från våra enkätsvar. Vi har kopplat samman våra resultat med de teorier vi har skrivit tidigare i vårt examensarbete. Vi kommer även att jämföra resultaten med tidigare forskningar. Vår analys har vi utgått från följande nio huvudkategorier som vi utarbetade i resultatredovisningen: *1. Motivationen till deltagande i utbildningen, 2. Utbildningsdelar, 3. Egen åsikt om utbildning samt vidare rekommendation, 4. Egna erfarenheter av gruppteraplay efter utbildningen? 5. Påverkade utbildningen yrkesrollen? 6. Gruppteraplay - en metod som stöder de professionella i sitt arbete? 7. Upplever de professionella någon förändring i barngruppen? 8. Gruppteraplay - en lämplig metod för de professionella att stöda barns delaktighet? 9. Förslag till förändringar i utbildningen.*

6.1 Motivationen till deltagande i utbildningen

Resultatet av vår empiriska undersökning visar att 23 av våra 33 respondenter hade gått utbildningen utav eget intresse. Det var positivt att läsa hur respondenterna hade tagit sin yrkesroll på allvar och förstått att de behöver utveckla sitt kunnande. Detta kopplar vi samman med vad Madsen (2001) skriver om socialpedagogens roll i arbetet med sin klientgrupp, då han påpekar att man ska skapa förutsättningar för att kunna förändra en situation då man ser behovet i klientgruppen (Madsen 2001:222). Enligt resultatet i vår studie hade det egna intresset oftast skapats eftersom respondenterna hade sett olika problem angående delaktighet i barngruppen på deras arbetsplats. Detta tolkar vi som att motivet till att gå utbildningen var att de behövde ett nytt verktyg som stöd i sitt arbete. Vi sammankopplar det med Madsen (2006) då han tar upp att för att uppnå önskad förändring i klientens situation, behöver man kunna hantera olika metoder i sitt arbete. (Madsen 2006:54)

Resultatet visar att flera av respondenterna skrev att de ville utveckla sig i sin professionella yrkesroll och att de därför velat gå utbildningen i gruppteraplay. Det var

positivt att upptäcka att respondenterna hade tagit ansvar för sitt professionella lärande och utveckling med tanke på framtiden.

Enligt Madsen (2001) ser man socialpedagogiken som en hjälp i situationer där individens egna resurser inte räcker till. Pedagogen behöver ha förutbestämda mål i sitt arbete, vilket kräver att pedagogen har en förståelse för målgruppen. (Madsen 2001:19) För att uppnå dessa förutbestämda mål i det socialpedagogiska arbetet behöver man kunna använda olika teorier som verktyg. (Madsen 2006:54) Några av respondenterna nämnde att orsaken till att de kände ett stort behov i att delta i utbildningen var för att få ett nytt verktyg då man arbetar för att stöda samhörigheten hos barn.

6.2 Utbildningsdelar

Utbildningens A-del i grupptheraplay var enligt respondenterna väldigt givande och innehållsrik. Detta kan ha varit orsaken till varför de inte kände behov för att delta i B-delen. Det framkom att respondenterna var mycket nöjda med de praktiska övningarna, som man redan under A-delen skulle planera och genomföra. Detta var något som respondenterna kunde använda sig av, eftersom man redan efter A-delen kan hålla grupptheraplay inspirerade grupper. Alla kände inte behov av att få en ny titel, utan det poängterades att de fick de verktyg som de behövde, för att kunna stöda gruppsamhörigheten.

6.3 Egen åsikt om utbildning samt vidare rekommendation

Resultatet visade att respondenterna upplevde utbildningen positiv då de fick praktiskt genomföra färdigt planerade samspelsövningar. Lekens betydelse för lärandet poängterades starkt. Vi tolkar detta som att när respondenterna fick planera olika gruppsessioner med hjälp av leken, som sedan genomfördes praktiskt, skapades det även en fördjupad kunskap om målstrukturerat arbete. Vi sammankopplar det med vad Melin (2009) skriver i sin forskningsrapport *Barns delaktighet i förskolan*, att målen som pedagogen har gjort, kan man försöka uppnå med hjälp av själva lekstunden, vilket i sin tur gör det lättare för barnen att ta in det som pedagogen vill förmedla. (Melin 2009:30) Då lek och lärande kombineras väcker man lättare barnens intresse för nya saker och upplevelser. (Sandberg & Ärlemalm-Hagsér 2011:45) Det framkom i resultatet att det även fanns

andra metoder för att skapa upplevelse av delaktighet och gruppsamhörighet som respondenterna hade använt sig av, men att de ändå var starkt positiva till gruppteraplay som metod. Vi sammankopplar detta till då Madsen (2006) poängterar att de olika metoderna som finns inom det socialpedagogiska arbetet inte ska ses som motsatser till varandra, utan mer som praktiska verktyg som stöder oss i arbetet att nå de förutbestämda målen. (Madsen 2006:55)

Enligt resultatet svarade alla respondenter *ja* på frågan ifall de skulle rekommendera utbildningen vidare. Detta tolkar vi som att utbildningen har varit mycket givande och att respondenterna har sett nytta av metoden i arbetet för att stöda upplevelsen av delaktighet. Det fanns ingen skillnad i svaren mellan årtalen då utbildningen hade genomförts.

6.4 Egna erfarenheter av gruppteraplay efter utbildningen

Resultatet i vår studie visar att största delen av respondenterna drog aktivt grupper efter utbildningen. Flera av respondenterna nämnde att det hade skett positiva förändringar både enskilt och i hela gruppen. Vi tolkar detta som att metoden har gett dem ett fungerande verktyg att stöda barn. I resultatet framkom det att det tyvärr inte alltid fanns tid till regelbundna sessioner, vilket gjorde det svårt att följa mönstret i metoden. Liknande resultat kom upp i Anja Salmis studie *Vuorovaikutusleikkiä ja ryhmätheraplayta päivähoidossa*, att eftersom metoden kräver både tid och personal kan det vara svårt att genomföra de planerade gruppteraplay sessionerna (Salmi 2010: 83).

6.5 Påverkade utbildningen yrkesrollen?

Resultatet på denna fråga i vår studie är indelat i tre kategorier: *Gruppteraplay - en merit i yrkesrollen* (nio respondenter), *Gruppteraplay - ett verktyg som möter behoven* (sju respondenter) och *Gruppteraplay som ett tankesätt* (13 respondenter).

Det centrala resultatet beträffande *gruppteraplay som ett tankesätt* är att respondenterna upplevde att de hade lättare att bemöta människor efter att de gått utbildningen. Vidare visar resultatet att respondenterna upplevde att utbildningen hade en stor effekt både på deras tanke- och synsätt. För oss kändes det förvånande att det var

så många vars själva tankesätt förändrades efter utbildningen, eftersom vi som blivande socionomer borde ha detta tankesätt i grunden. Detta kan relateras till Blennberger (2005) då han beskriver att man som professionell ska i bemötande av klienter respektera varandra och se alla individer som lika värda. Som professionell är det ens uppgift att hjälpa individer i svåra situationer. Vidare beskriver Blennberger (2005) att man som socionom strävar efter en möjlighet för klienten att skapa goda relationer i livet. (Blennberger 2005:398)

Som professionell skapar man förutsättningar genom sitt tankesätt och bemötande till att varje barn ska känna sig sedda och hörda utifrån deras egna behov. Vi anser att detta är nyckeln till barnens välmående och utveckling. Ser man till Pramlingsson-Samuelsson och Sheridan (2003) så påpekar de i deras pedagogiska forskning *Delaktighet som värdering och pedagogik*, att pedagogens egna synsätt och förhållningssätt till barn speglas i barnens inlärning. (Pramlingsson-Samuelsson och Sheridan 2003:79) Vidare skriver de att barn bör behandlas med samma respekt som man behandlar vuxna. För att ett barn ska ha möjlighet till delaktighet krävs det en förmåga av vuxna att se på saker från barnens perspektiv. (Pramling-Samuelsson & Sheridan 2003:71) Vi relaterar detta till att respondenterna var positiva över det nya synsättet som gruppteraplay hade gett dem i arbetet med barn. Det framkom att det var lättare att förstå barnets signaler med hjälp av leken. Dessutom påpekades även barnens möjlighet att förstå budskapet den vuxna ville förmedla. I resultatet framkom det i denna kategori att flera respondenters tankesätt hade ändrat då de använt sig av den nya metoden gruppteraplay. Detta relaterar vi till vad Pramling-Samuelsson & Sheridan (2003) påpekar i sin forskningsrapport *Delaktighet som värdering och pedagogik*, att då vuxna lyckas ta barns perspektiv med hjälp av olika metoder, ger de barnen en möjlighet att bli hörda och sedda. Leken gör det lättare för barnen att uppleva och förstå världen, vilket i sin del ökar chansen till att de verkligen upplever sig delaktiga. (Pramling-Samuelsson & Sheridan 2003:71) Vi tolkar detta som att dessa respondenter verkligen under utbildningen fick lära sig att förstå barnens perspektiv, då man i gruppteraplay använder leken som en förenande kraft. Man går som vuxen även själv med i leken, vilket vi antar kan vara orsaken till att hela deras tankesätt förändrades.

Enligt resultaten i kategorin *Gruppptheraplay - ett verktyg som möter behoven* kom det fram att 7 respondenter av 29 som vi lade under denna kategori var nöjda med att de gått utbildningen, eftersom de redan hade stött på utanförskap och andra problem gällande delaktighet i arbetslivet. Dessa respondenter upplevde metoden gruppptheraplay som ett verktyg till att möta behoven de redan hade sett. För att kunna uppnå de uppsatta målen med att stöda gruppsamhörigheten, hade dessa respondenter nu ett kompletterande verktyg. Detta sammanfaller med Madsens (2006) tanke om att det är de olika metoderna en socialpedagog använder i arbetet som blir till verktyg för att kunna uppnå de önskade förändringar i individens livssituation. (Madsen 2006:54)

Resultaten visar i kategorin *Gruppptheraplay - en merit i yrkesrollen* att nio av 29 respondenter kände sig nöjda med att ha lärt sig mera. En nämnde att man är självsäkrare i sitt arbete då man har mera *kött på bena*. Detta relaterar vi med Madsen (2006) då han tar upp att då man arbetar med människor, är det professionalismen en pedagog har, som ger auktoriteten. Man behöver olika teorier som verktyg då man försöker uppnå målen man har gjort med klienten. (Madsen 2006:53-54)

6.6 Gruppptheraplay - en metod som stöder de professionella i sitt arbete?

Enligt resultatet i vår studie framkom det att gruppptheraplay som metod har hjälpt respondenterna i arbetet att stöda gruppsamhörighet i barngruppen och eftersom man i gruppptheraplay använder sig av samspelslekar så blir även leken ett verktyg. Detta framkom även i resultaten, då respondenterna skrev att de hade kunnat stöda delaktigheten på ett barnvänligt sätt av den orsaken att metoden var så koncentrerad på leken. Detta stämmer bra överens med Pramling Samulesson & Sheridan (1999) som skriver att då pedagogen deltar i leken, kan den professionella på ett osynligt sätt både styra och utveckla den. Detta gör att pedagogen kan stöda barnen enligt de enskilda behoven, vilket ger barnen samma möjlighet till delaktighet. (Pramling Samulesson & Sheridan 1999: 86)

En del respondenter nämnde att de hade använt andra metoder i sitt arbete för att stärka delaktighet, men eftersom gruppens betydelse poängterades så starkt, tolkar vi resultatet som att de inte tidigare hade arbetat med liknande problem i grupper. Grupparbete med

barn kan ses som förebyggande socialpedagogiskt arbete och eftersom gruppteraplay är en planerad och ledarledd samspelssituation i grupp, tolkar vi som att även grupparbete som förebyggande socialpedagogiskt arbete blir ett verktyg. Vi relaterar detta till Andresen (2002) då han skriver att då gruppen har funnit sin identitet, skapas det möjligheter för pedagogen att aktivt kunna stöda de barn som har svårare att hitta sin plats och roll i gruppen. Då självförtroendet hos en individ stärks, blir också gruppen tätare. Detta leder till en större möjlighet till känsla av samhörighet. (Andresen 2002: 214) Liknande resultat framkom i vår studie då respondenter förklarade att gruppens stöd hjälpte även de blygare barnen att komma med i leken. Enligt resultaten upplevde respondenter att metoden var lämplig både då man behövde förstärka gruppen men även då man ville stöda enskilda barn. Liknande resultat kom Salmi (2010) till i sin studie *Vuorovaikutusleikkiä ja ryhmätheraplayta päivähoitossa* då resultatet visade att gruppteraplay hade varit till stöd för de vuxna i sitt arbete med barn. Lika så då man använder grupper i det socialpedagogiska arbetet tar man varje enskilda individ i beaktande för att så gott som möjligt kunna stöda samhörighetskänslan. Detta kopplar vi samman med Andresen (2002) då han skriver att det är mycket viktigt att ledaren får ett starkt band till varje deltagare i gruppen. På detta vis får varje medlem känna sig både sedd och hörd. (Andresen 2002: 207)

6.7 Upplever de professionella någon förändring i barngruppen

I resultatet framkom det att 24 av de 28 respondenter som svarade på frågan hade upplevt att de skett positiva förändringar i barngruppen. Det framkom att gruppteraplay hade minskat på barnens stress, då det verkligen var den vuxna som ledde de färdigt planerade sessionerna. Detta relaterar vi till Madsen (2001) då han påpekar att det ska finnas ett förutbestämt mål i den socialpedagogiska processen och att det alltid är pedagogen som tar ansvaret för klienten. (Madsen 2001: 222) I gruppteraplay finns det en klar struktur med trygga ramar, vilket ger barnen möjligheten att delta i sessionen utan stress. Pedagogen har kontroll över situationen och befinner sig på så vis alltid ett steg före barnen i handlingen. (Lassenius 2012)

I resultaten framkom det att respondenterna upplevde sessionerna som positiva och man ansåg att växelverkan mellan barnen och den vuxna hade förbättrats. Lassenius-Panula (2012) poängterar att man i grupptheraplay leker samspelslekar för att kunna förstärka samhörighetskänslan hos individer, där man tar varje barn i beaktande samtidigt som man stöder hela gruppens anda. (Lassenius-Panula, 2012)

6.8 Grupptheraplay - en lämplig metod för att stöda delaktighet

Enligt resultatet framkom det att 28, av de 30 respondenter som svarade på frågan, hade fått stöd av metoden grupptheraplay i arbetet för att stöda delaktighet. Här ser vi en likhet med Luttinens (2006) resultat i hennes studie *Miten vuorovaikutusleikki tukee lapsen sosiaalisia taitoja vuoropä-iväkodissa?* då det visar sig att barnens sociala färdigheter utvecklades positivt med hjälp av metoden och att även växelverkan mellan barn och den vuxna hade förstärkts.

I resultaten i vår studie framkom det att respondenterna upplever att metoden grupptheraplay är en lämplig för att stöda delaktighet, då man på ett lugnt och stressfritt sätt kan uppmärksamma varje barn i gruppen. Resultaten visar att majoriteten av respondenterna upplever grupptheraplay som en barnvänlig metod där man alltid på ett positivt sätt fokuserar sig på de enskilda barnet vilket leder till att varje gruppmedlem har möjlighet till upplevelsen av delaktighet. Vi kopplar detta till Andresen (2002) då han skriver att positiva upplevelser stärker barnets självkänsla, vilket i sin tur leder till känsla av delaktighet. (Andresen 2002:208) I resultaten framkom det som positivt att man via grupptheraplay verkligen hade tid att se vad barnet ville och höra vad barnet sa. Vi kopplar detta till Pramling-Samuelsson & Sheridan (2003) då de i sin pedagogiska forskning *Delaktighet som värdering och pedagogik* skriver att då man verkligen lyssnar på barnen så kan man förstå dem. Vidare tar de upp att om barn av olika orsaker inte kan uttala vad det vill med ord, behöver man kunna läsa det via kroppsspråk eller agerande. (Pramling-Samuelsson & Sheridan 2003:78-79) Liknande poängterar Madsen (2001) att det är viktigt att man med hjälp av kroppsspråket kan kommunicera med varandra om barnet inte kan uttrycka sig verbalt. (Madsen 2001:229) Liknande åsikter har även Theobald, Danby & Allwood (2011) i deras artikel *Child participation in early years* då de skriver att

man verkligen ska se och höra barnet för att kunna förstå det. (Theobald, Danby & Allwood 2011:22)

I resultaten framkom det att en av orsaken till varför respondenter kände att de kunde stöda barnens delaktighet på ett naturligt sätt var då man i gruppteraplay leker samspelslekar. Detta kan vi relatera till Pramling-Samuelsson & Sheridan (2003) då de i sin forskningsrapport *Delaktighet som värdering och pedagogik* poängterar att då man vill stöda barns delaktighet, ska man göra det på ett sätt som barnen förstår, dvs. via deras värld på ett sätt som intresserar dem. (Pramling-Samuelsson & Sheridan 2003:79) Liknande slutsatser tar Pramling-Samuelsson & Carlsson (2008) upp i sin litteraturstudie *The playing learning child*, att små barn inte skiljer på lek och lärande och att de därför använder leken då de bekantar sig med omvärlden. De lär sig att turas om samt andra sociala färdigheter då de leker med varandra. (Pramling-Samuelsson & Sheridan 2008:626-627) I resultaten framkom det ofta att leken kändes som ett naturligt sätt att lära barnen samspela i grupp. Vi kopplar detta ihop med artikeln *Play and positive group dynamics* skriven av Thompson & White (2010) att leken är ett verktyg som får gruppen att fungera på ett naturligt sätt hos barn. Tröskeln att gå med i de olika aktiviteterna blir lägre då de får stöd av varandra. Liknande visar resultaten i vår studie, då respondenter påpekade att även de blygare barnens möjligheter till att uppleva sig delaktiga i sessionen ökade, då man lekte i grupp. Detta kan vi relatera till Thompson & White då de i sin artikel *Play and positive group dynamics* skriver att gruppdynamiken förstärks via den uppmuntrande leken, vilket leder till att varje medlem får möjligheten att bli både sedd och hörd. (Thompson & White 2010:54-55)

Det framkom i resultatet som positivt att det äntligen fanns en metod som hjälper barnen att både hitta sin egen plats i gruppen, men som också ger möjligheten till känsla av delaktighet. I resultatet framkom det även som positivt då man konkret kunde se hur barnen kom in i gruppen. Vi relaterar detta resultat till artikeln *Play and positive group dynamics* skriven av Theobald, Danby & Allwood (2011) då de poängterar vikten av att inte tala *för* barnen. Man ska se saken ur deras perspektiv, så att delaktigheten verkligen är fråga om en personlig upplevelse. (Theobald, Danby & Allwood 2011:24)

I resultatet framkom det att gruppteraplay stöder gruppsammanhörigheten på ett *lekfullt sätt*, vilket var orsaken till att man anser metoden som lämplig för att stöda delak-

tighet. Liknande resultat har Sandberg & Ärlemalm-Hagsérs (2011) fått i sin studie *The swedish national curriculum - Play and learning with fundamental values i focus*, då resultatet visade att de pedagoger som lyckats få fram lärandet på ett *lekfullt* sätt, hade uppnått de bästa resultaten för kunskapsinläring. Studien visade också att de pedagoger som kunde kombinera lek och lärande lyckades skapa en lugn och harmonisk miljö för eleverna. Detta ledde till att eleverna etablerade större sociala färdigheter och språklig utveckling. Samtidigt visade studien att de som inte lyckades kombinera lek och lärande tappade lättare kontrollen över situationen, vilket kunde upplevas på ett negativt sätt i klassrummet. Under lyckade situationer där man fått med lek och lärande som en kombinerande kraft ledde det till att man kunde öppna upp barns kreativitet och väcka deras upptäckarlust och intresse för nya saker och upplevelser. När man på ett lekfullt sätt skapade inlärningsmöjligheter ökade medvetandet hos barnen om sig själva samt deras egna roll och plats i gruppen. (Sandberg & Ärlemalm-Hagsér 2011:45)

7 AVSLUTANDE DISKUSSION

I detta kapitel kommer vi både att diskutera vårt resultat och om vi uppnådde vårt syfte med våra frågeställningar. Vidare kommer vi att göra en kritisk granskning över arbetet och ge förslag på fortsatt forskning.

Vi är nöjda med att vi valde använda den kvantitativa metoden med inslag av den kvalitativa metoden i vårt examensarbete. Vi anser att en elektronisk enkät var det bästa sättet för oss att samla in data, eftersom vi var intresserade över att få en helhetsbild över de professionella som har gått utbildningen i grupptheraplay via Folkhälsan. Vi skickade vårt följebrev och vår enkät i Folkhälsans namn, vilket kan ha lett till både positiva och negativa följder. Vi tror att de positiva var att det blev kostnadsfritt för oss, eftersom vi varken behövde papper, kuvert eller frimärken. Vi kunde även använda Folkhälsans deltagarlista för e-poster, vilket också snabbade på processen. Det uppkom en del bortfall, då respondenter hade föråldrade e-postadresser, men detta var något vi hade räknat med. Samtidigt hade vi en förhoppning om en ökad svarsprocent, då vi fick skicka enkäten i Folkhälsans namn. Dock var vi medvetna om att detta kunde ha påverkat resultaten en del, då vi hade Folkhälsan som mellanhand. Vi kan därför inte veta om negativa åsikter, gällande utbildningen och metoden, föll bort på grund av att man inte

ville kritisera. Vi kan inte heller veta hur resultaten skulle se ut om vi hade fått mera svar. Risken finns att de som upplever metoden positivt svarade på enkäten och de som inte sått stor nytta av metoden i sitt arbete, lämnade obesvarat. Jacobsen (2007) beskriver validiteten i två olika delar, *intern validitet* och *extern validitet*. Intern validitet har att göra med om resultaten är sanna, om man verkligen forskat det man sökte svar på, och extern validitet handlar om hur man kan generalisera dessa resultat. (Jacobsen 2007:116 & 13)

Vi arbetade mycket noggrant med vår enkät, för att så bra som möjligt få svar på våra frågeställningar. Vi var bland annat intresserade över hur de som gått utbildningen via Folkhälsan upplevde metoden grupptheraplays positiva effekter och därför skickade vi ut enkäten till alla dem. Vi fick mycket liknande svar på frågorna, vilket tydde på en hög validitet. Resultaten stämde även överens med tidigare forskningar gällande metodens inverkan på barn.

Gustavsson (2004) skriver att när man talar om reliabilitet så försöker man minimera riskerna för fel i mätningarna av en undersökning. Fel som kan uppstå i frågeundersökningar är saker som kan uppkomma på grund av trötthet, sinnesstämning, svårigheter att förstå och tolka svaren. Reliabilitet ökar ju mindre felen är i mätinstrumentet. (Gustavsson 2004: 55-56) Jacobsen (2007) beskriver reliabiliteten med orden *pålitlighet* och *trovärdighet*. Vidare förklarar han att en forskning har hög reliabilitet om man fick samma resultat även om man gjorde den två gånger. (Jacobsen 2007:13)

Vi har i vårt examensarbete tagit reliabiliteten i beaktande då vi skickade vårt tydliga följebrev tillsammans med vår enkät och gav respondenterna två veckor på sig att svara. Vi ville att de skulle utan stress få fundera på svaren. För att få en djupare förståelse av metoden, gick vi även själva utbildningen i grupptheraplay via Folkhälsan. Detta var till stöd till oss då vi arbetade med att få enkäten att verkligen mäta det vi var intresserade över. Vi arbetade hårt för att få enkäten så tydlig och lättuppfattad som möjligt. Dock är vi medvetna om att vi hade kunnat få en ännu djupare förståelse ifall vi hade gjort intervjuer.

Vi anser att vi kan svara på våra forskningsfrågor. Det var positivt att märka att största delen av respondenterna hade velat gå utbildningen på grund av eget intresse. Vi som socionomer tror på ett livslångt lärande och anser att det är vår skyldighet som

professionella att uppdatera vårt kunnande för att kunna möta de förändliga behoven i samhället. Vi var även glada över att märka att respondenterna var öppna för nya synsätt. Det framkom att de lärt sig nya sätt att vara med barn, vilket de hade tagit till bruk på grund av den positiva inverkan på barnen. Vi anser att intresset för att man frivilligt söker vidareutbildningar är på grund av att vi i samhället är mera barncentrerade och därför ser problemen som existerar gällande utanförskap. Då man har tydliga målsättningar i sitt arbete med barn, behöver man naturligtvis verktyg till att uppfylla dem.

Det fanns respondenter som inte av olika orsaker hade hållit gruppteraplay grupper, men som ändå påpekade att gruppteraplay, som metod, var bra. Vi var glada att märka att största delen ändå hade haft nytta av utbildningen i arbetet och att flera kände sig mera självsäkra. Respondenterna var mycket nöjda med hur barncentrerad metoden var. De kände att de hade lättare att stöda gruppsamhörigheten, då de gjorde det med hjälp av samspelslekar. Flera respondenter upplevde leken som ett bra verktyg att stöda barnen både enskilt och i gruppen. Det framkom således att gruppteraplay är en metod, som har varit till stöd i arbetet för att stöda delaktighet hos enskilda barn och att den även hade varit till nytta då man satsade på gruppsamhörigheten.

Resultaten visar att då man redan på första delen av utbildningen fick bra med tips och idéer, så ansåg en del att det inte var nödvändigt att gå B-delen. Respondenter såg inte på metoden som att det bara var ett plus i yrkeserfarenheter, något man kunde med ord nämna, utan verkligen ett redskap som de genast kunde ta i bruk i barngruppen. Det var många som hade blivit påverkade av själva tankesättet man har i gruppteraplay. Vi själva tycker att respekten är grunden i arbetet med barn och vi anser att det är otroligt fint att metoden kan ha en så stor inverkan på personalen.

I tidigare forskningar framkommer det att det kan vara svårt att använda metoden regelbundet, eftersom det är meningen att man ska träffas varje vecka ca 30-45min. Det krävs både tid och personal, vilket även i våra resultat nämndes, att inte alltid går att ordna. Tyvärr verkar det som att det ofta är fråga om resurser, då man vill ha något extra som förebyggande insatser i arbetet med barn.

Det framkom behov av tips om hur man på ett naturligt sätt kunde använda metoden bland ungdomar. Detta anser vi kunde vara intressant att studera vidare. Vi önskar att

flera människor skulle läsa vårt examensarbete och bekanta sig med detta ämne och därmed gå utbildningen. Vi hoppas att så många som möjligt ska få chansen att använda denna metod i sitt arbete, eftersom resultaten på vår studie visar att gruppteraplay är en lämplig metod för att stöda delaktighet hos barn.

KÄLLOR

Andresen, Ragnhild. 2002. Sociala nätverk, grupper och organisationer - Praktiskt arbete och teoretisk reflektion. Stockholm: Natur och kultur. 354s. ISBN 978-91-27-08425-4

Arné, Elisabeth. 2009. Barns inflytande i förskolan: en fråga om demokrati. Lund: Studentlitteratur

Björck-Åkesson, Eva & Granlund, Mats. 2004. Delaktighet – ett centralt begrepp i WHO:s klassifikationer av funktionstillstånd, funktionshinder och hälsa (ICF). I: Delaktighetens språk. Mallander, Ove & Tideman, Magnus [red.]. Lund: Studentlitteratur

Blennberger, Erik. 2005. Etik i socialpolitik och socialt arbete. Lund: Studentlitteratur. 444s. ISBN 978-91-44-02406-6

Dahmström, Karin. 2009. Från datainsamling till rapport – att göra en statistisk undersökning. Lund: Studentlitteratur

Finlex. 2012. Hämtad 31.7.2012.

Tillgänglig: <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2007/20070417>

Folkhälsan. 2011. Hämtad 30.1.2012. Tillgänglig:

<http://www.folkhalsan.fi/startsidea/Aktuellt/Nyheter/newsitems/17451/>

Folkhälsan. 2011. [www]. Hämtad 30.1.2012

Tillgänglig: <http://www.folkhalsan.fi/startsidea/Aktuellt/Arkiv/>

Gustafsson, B. 2004. Kunskapande metoder inom samhällsvetenskapen. Lund: Studentlitteratur. 269 s. ISBN 91-44-03420-2

Gustavsson, Anders. 2004. Delaktighetens språk. Lund: Studentlitteratur. 237s. ISBN 91-44-02674-9

Jacobsen, Dag Ingvar. 2007. Introduktion till samhällsvetenskaplig metod för hälsovård och socialt arbete. Lund: Studentlitteratur 316s. ISBN 978-91-44-00638-3

Kauppila, Reijo. 2006. Vuorovaikutus- ja sosiaaliset taidot. Juva: WS Bookwell Oy. 219s. ISBN 952-451-115-0

Lassenius-Panula, Lotta. 2012, Lek för bättre självkänsla [muntl.]. Utbildning i gruppteraplay 2.-3.3.2012

Lautamo, Tiina & Heikkilä, Maija. 2011. Inter-Rater reliability of the play assessment for group settings. [www]. Hämtad 23.9.2012. Tillgänglig:
<http://web.ebscohost.com.ezproxy.arcada.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=f3b31d5d-ef39-4882-b77f-21ac7fa50e91%40sessionmgr11&vid=30&hid=18>

Luttinen, Hilikka. 2006. Miten vuorovaikutusleikki tukee lapsen sosiaalisia taitoja vuoropäiväkodissa? [www] Hämtad 29.9.2012. Tillgänglig:
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/7793/URN_NBN_fi_jyu-2006553.pdf?sequence=1

Löfdahl, Annika. 2008. Förskolebarns gemensamma lekar – mening och innehåll. Lund: Studentlitteratur

Madsen, Bent. 2001. Socialpedagogik. Lund: Studentlitteratur. 244s. ISBN 978-91-44-01432-6

Madsen, Bent. 2006. Socialpedagogik. Integration och inklusion i det moderna samhället. Lund: Studentlitteratur. 301s. ISBN 978-91-44-00481-5

Mallander, Ove & Tideman, Magnus . 2004. Om ”delaktighetens språk”. I: Delaktighetens språk. Gustavsson, Anders [red.]. Lund: Studentlitteratur. 237s. ISBN 91-44-07674-9

Melin, Eva. 2009. Barns Delaktighet i Förskolan - Definition, Observation och Analys av Delaktighet som Social Process. [www]. Hämtad 15.1.2012. Tillgänglig: <http://www.publicerat.habilitering.nu/sll/export/sites/sll/downloads/2009-02-barns-delaktighet-i-forskolan.pdf>

Molin, Martin. 2004. Att vara i särklass - Om delaktighet och utanförskap i gymnasie-särskolan. Linköping/Örebro: Akademisk avhandling. 236s. ISBN 91-85295-46-9

Pramling Samulesson, Ingrid & Asplund Carlsson, Maj. 2008. The Playing Learning Child: Towards a pedagogy of early childhood. [www] Hämtad: 9.1.2012. Tillgänglig: <http://www.eslov.se/download/18.1bd776c3136a58d5d74800018338/The+Playing+Learning+Child.pdf>

Pramling Samuelsson, Ingrid & Sheridan, Sonja. 2003. Delaktighet som värdering och pedagogik. [www] Hämtad: 9.1.2012. Tillgänglig: <http://www.ped.gu.se/pedfo/pdf-filer/pramsher.pdf>

Salmi, Anja. 2010. Vuorovaikutusleikkiä ja ryhmätheraplayta päivähoidossa. [www] Hämtad: 12.2.2012. Tillgänglig: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/25954/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201101291178.pdf?sequence=1>

Sandberg, Anette & Ärlemalm-Hagsér. 2011. The Swedish National Curriculum: Play and learning with fundamental values in focus. Mälardalen University Sweden. [www]. Hämtad 15.1.2012. Tillgänglig: http://www.earlychildhoodaustralia.org.au/australian_journal_of_early_childhood/ajec_in-dex_abstracts/the_swedish_national_curriculum_play_and_learning_with_fundamental_values_in_focus.html

Stakes. *Grunderna för planen för småbarnsfostran*. [www]. Hämtad 16.9.2012. Tillgänglig: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/2e130087-8320-4be7-b07d-218aa17e6873>

Stensaasen, Svein & Sletta, Olav. 2008. Grupprocesser - Om inläring och samarbete i grupper. Stockholm: Natur och kultur. 328 s. ISBN 978-91-27-07703-4

Suomen Theraplay-yhdistys ry. Hämtad 30.1.2012. Tillgänglig:

<http://www.theraplay.fi/index.php?k=4195>

Suomen Theaplay-yhdistys ry. *Mitä on ryhmätheraplay?* [www]. Hämtad 24.9.2012.

Tillgänglig: <http://www.theraplay.fi/index.php?k=1140>

Sandberg, Anette & Ärlemalm-Hagsér, Eva. 2011. The Swedish National Curriculum: Play and learning with fundamental values in focus. [www] Hämtad 12.1.2012. Tillgänglig:

http://www.earlychildhoodaustralia.org.au/australian_journal_of_early_childhood/ajec_in-index_abstracts/the_swedish_national_curriculum_play_and_learning_with_fundamental_values_in_focus.html

The Theraplay Institute. *Group Theraplay*. [www]. Hämtad 24.9.2012. Tillgänglig:

http://www.theraplay.org/index.php?option=com_content&view=article&id=128&Itemid=174

Theobald Maryanne, Susan Danby och Jo Ailwood. 2011. Child participation in the early year - Challenges for participation [www]. Hämtad 12.2.2012. Tillgänglig:

<http://web.ebscohost.com.ezproxy.arcada.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=446a46b0-421a-4c2f-b593-6a2f09285b06%40sessionmgr112&vid=4&hid=104>

Thompson, Pam & White Samantha. 2010. Play and Positive group dynamics. [www]. Hämtad 23.9.2012. Tillgänglig:

<http://web.ebscohost.com.ezproxy.arcada.fi:2048/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=f3b31d5d-ef39-4882-b77f-21ac7fa50e91%40sessionmgr11&vid=30&hid=18>

Tøssebro, Jan. (red) Huvudredaktörer : Malander Ove & Tideman Magnus 2004. Integrering och inkludering. Emanuelsson Ingmar - Integrering/Inkludering i svensk skola. Lund: Studentlitteratur. 201s. ISBN 91-44-02675-7

Unicef. *Barnkonventionen*. [www]. Hämtad:18.5.2012. Tillgänglig:
<http://unicef.se/barnkonventionen>.

Väisänen, R. 2007. Sosiaalipedagoginen työote aikuissosiaalityössä. I tidskriften Sosiaalipedagoginen aikakausikirja. Kuopio. Suomen sosiaalipedagoginen seura.

BILAGA 1 ANSÖKAN OM FORSKNINGSLOV

Anhållan om forskningslov

21.3.2012

Bästa xxx,

Vi heter Patrik Josefsson och Linda Kronberg och vi studerar på det sociala området till socionom YH vid Arcada. Som bäst håller vi på att skriva vårt examensarbete som går under rubriken ”att stöda delaktighet och motverka utanförskap med hjälp av gruppteraplay”.

Syftet med vårt examensarbete är att ta reda på om gruppteraplay är en lämplig metod för att stöda delaktighet och motverka utanförskap hos barn. Vi kommer att söka svar på följande frågeställningar:

- *Vad var det som motiverade respondenterna att gå utbildningen i gruppteraplay?*
- *På vilket sätt har respondenterna kunnat använda den kunskap de fick i utbildningen?*
- *På vilket sätt är gruppteraplay en lämplig metod för att stöda delaktighet?*
- *Hur kan man motverka utanförskap hos barn med hjälp av gruppteraplay?*
- *På vilket sätt påverkar gruppteraplay gruppsamhörigheten?*

Vi önskar att de som har kunskap om gruppteraplay skulle svara på våra frågor i vår enkät. Den bifogade enkäten har utarbetats på i tätt samarbete med Folkhälsan.

Deltagandet i undersökningen är frivilligt och konfidentiellt. Respondenterna kan lämna vissa frågor obesvarade och vid behov avbryta intervjun. Respondenterna informeras om detta i följebrevet som skickas till dem i samband med enkäten.

Vi anhåller om lov för att kunna genomföra denna enkät undersökning. Vi svarar gärna på eventuella frågor angående undersökningen.

Med vänliga hälsningar,

Linda Kronberg

045xxxxxxx

linda.kronberg@arcada.fi

Patrik Josefsson

040xxxxxxx

patrik.josefsson@arcada.fi

Jag beviljar forsknings lov åt Linda Kronberg och Patrik Josefsson.

Datum och ort

Underskrift och namnförtydligande

BILAGA 2 FÖLJEBREV

Bästa respondent

Det här frågeformuläret skickas till alla i Svenskfinland som har fått utbildning i gruppteraplay i Folkhälsans regi under åren 2009-2011. Syftet är att undersöka hur Ni har upplevt skolningen i gruppteraplay samt hur det har inverkat på Ert yrkeskunnande och på Era möjligheter att stöda barnets delaktighet.

Enkäten är en del av vårt, Patrik Josefssons och Linda Kronbergs, examensarbete inom socionom(YH)-utbildningen vid Arcada. Examensarbetet går under arbetsnamnet "Att stöda delaktighet och motverka utanförskap med hjälp av gruppteraplay". Examensarbetet är ett beställningsuppdrag från Folkhälsans förbunds luciainsamlingsprojekt, som har satsat på att sprida gruppteraplay i Svenskfinland.

Deltagandet i undersökningen är frivilligt, men för att vi ska få en ökad förståelse är just Era svar viktiga. Ni kan också lämna vissa frågor obesvarade, men vi önskar att Ni besvarar så mycket Ni kan för att vi ska få ett så fullständigt resultat som möjligt.

Svaren behandlas anonymt och konfidentiellt. Namn och andra personuppgifter kommer inte att synas i examensarbetet. Endast vi, vår handledare och Folkhälsans luciainsamlingskoordinator kommer att ta del av svaren. Ett samlat resultat baserat på enkäten kommer senare att presenteras i vårt examensarbete. Om Ni vill fråga någonting kan Ni gärna kontakta oss.

Vi hoppas att vi får Era svar senast den 31.3.2012.

Med vänliga hälsningar,

Patrik Josefsson

040 466 0807

patrik.josefsson@arcada.fi

Linda Kronberg

045 633 6856

linda.kronberg@arcada.fi

Handledare

Arla Cederberg

arla.cederberg@arcada.fi

kompetens • engagemang • omsorg

BILAGA 3 ENKÄT

Namn:

Arbetsplats:

Yrke:

Fråga 1

Vilket år gick Du utbildningen i gruppteraplay?

Fråga 2

Hur kommer det sig att Du deltog i en gruppteraplay-utbildning?

Fråga 3

Vad hade Du för förväntningar inför utbildningen i gruppteraplay?

Fråga 4

Utbildningen i gruppteraplay omfattar två delar, en A och en B-Del. Vilka delar av utbildningen i gruppteraplay har Du gått? (Du som kryssar för A och B-delen, vänligen fortsätt rakt till fråga nr 6)

☐ A-delen   ☐ Både A och B-delen

Fråga 5

Kommer Du att gå B-delen av utbildningen?

☐ Ja   ☐ Nej

Vänligen motivera Ditt svar:

Fråga 6

Har Du deltagit eller planerar Du delta i theraplay-handledning efter B-delen?

Fråga 7

Vad anser Du om utbildningen i gruppteraplay?

Fråga 8

Skulle Du rekommendera gruppteraplay utbildningen vidare till kollega eller kollegor?

☐ Ja   ☐ Nej

Fråga 9

Hur har Du på Din arbetsplats använt Dig av den kunskap som Du fick vid utbildningstillfället?

Fråga 10

Vilka målgrupper har Du testat gruppteraplay med?

Fråga 11

På vilket sätt har utbildningen i gruppteraplay påverkat *Dig personligen* i din yrkesroll?

Fråga 12

Var god och kryssa för, har det påverkat din:

☐ arbetsplats   ☐ förhållningssätt till barn   ☐ kolleger   ☐ arbetsklimat

Vänligen motivera Ditt svar:

Fråga 13

Vilken åldersgrupp arbetar Du med i Ditt yrke?

Fråga 14

Vilken åldersgrupp arbetar Du med när Du använder den kunskap som utbildningen gav Dig i gruppteraplay?

Fråga 15

Har utbildningen i gruppteraplay varit till stöd för Dig i arbetet för att motverka utanförskap och öka delaktighet i barngruppen på Din arbetsplats?

☐ Ja   ☐ Nej

Fråga 16

På vilket sätt tycker Du att gruppteraplay inverkar på gruppsamhörigheten?

Fråga 17

Har Du sett någon förändring i gruppsamhörighet eller utanförskap sedan Du började använda metoden gruppteraplay?

☐ Ja   ☐ Nej

Fråga 18

Vilka effekter kan Du se hos barn som behöver extra stöd för att komma med i gruppen?

Fråga 19

Tycker Du att gruppteraplay är en lämplig metod för att stöda delaktighet och motverka utanförskap hos barn?

☐ Ja   ☐ Nej

Vänligen motivera Ditt svar:

Fråga 20

På vilket sett tycker Du att gruppteraplay är en lämplig metod för att motverka utanförskap?

Fråga 21

Ser Du något behov att förändra eller är det något som saknas i utbildningen gruppteraplay för att den skulle kunna vara till mera hjälp och stöd i Ditt arbete?

Slutligen vill vi tacka Dig för att Du har tagit Din tid på att ge Dina svar och synpunkter.

Med vänliga hälsningar,
Patrik Josefsson och Linda Kronberg